

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.**PL**

Nr 21 (85), 7 grudnia 2011

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

Bezcenne ciepło

Jak racjonalnie gospodarować ciepłem?

Prace nad studium rozpoczęte

Rozmowa z Elżbietą Koterbą, Zastępcą
Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rozwoju Miasta

Budżet na trudny rok

Projekt budżetu na 2012 rok

OPERA PARTY SYLWESTER & NOWY ROK

31.12.2011 GODZINA 20.00 | 01.01.2012 GODZINA 18.00
MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE - GMACH GŁÓWNY AL. 3 MAJA 1

HÄNDEL

TAMERLANO

DAVID DQ LEE | KAROL KOZŁOWSKI | SARAH-JANE BRANDON
CAROLYN DOBBIN | GERALDINE MCGREEVY | PATRYK RYMANOWSKI

CAPELLA CRACOVIENSIS
JAN TOMASZ ADAMUS

O Krakowie z ambasadorami i parlamentarzystami

Pod koniec listopada prezydent Krakowa Jacek Majchrowski spotkał się z Honorowymi Ambasadorami Kongresów Polskich oraz z posłami i senatorami reprezentującymi nasze miasto i nasz region w parlamencie.

Pierwsze spotkanie odbyło się 24 listopada w podziemiach Rynku Głównego. Prezydent Majchrowski podziękował gościom za to, że dzięki swoim osiągnięciom naukowym, sukcesom zawodowym i rozległym międzynarodowym kontaktom przyczyniają się do popularyzowania Krakowa jako ośrodka kongresów, konferencji i biznesowych spotkań. Ambasadorowie Kongresów Polskich to prestiżowe grono osób, które w swych międzynarodowych środowiskach promuje i upowszechnia wiedzę o atutach naszego kraju, przyczyniając się do decyzji o wyborze Polski na miejsce międzynarodowych wydarzeń. Wizyta ambasadorów zbiegła się w czasie z publikacją raportu dotyczącego przemysłu spotkań i wydarzeń w Polsce 2011, w którym Kraków zajął pierwsze miejsce pod względem liczby zorganizowanych wydarzeń o charakterze gospodarczym, społecznym, biznesowym i politycznym.

W gronie czternastu tegorocznych ambasadorów wybranych przez kapitułę Programu Ambasadorów Kongresów Polskich pod przewodnictwem prof. Janusza Lipkowskiego znalazło się aż pięciu przedstawicieli krakowskich szkół wyższych.

Dzień później prezydent Majchrowski spotkał się z krakowskimi parlamentarzystami, kon-

tinuując tradycję organizowania spotkań z nowo wybranymi posłami i senatorami reprezentującymi nasze miasto i nasz region. Parlamentarzyści otrzymali od prezydenta Krakowa wykaz postulowanych zmian w prawie. Zgodnie deklarowali, że współpraca wszystkich i wspólne podejmowanie decyzji dotyczących Krakowa i Małopolski są konieczne. Podczas spotkania rozmawiano m.in. o budowie drogi ekspresowej S7 (odcinek węzeł „Bieżanów” – węzeł „Nowohucki”/granic miasta); budowie północnej obwodnicy Krakowa na odcinku węzeł „Mydlnica” – węzeł „Nowohucki”; zabezpieczeniu środków w budżecie państwa na utrzymanie bieżące cieków (rzek i potoków) i urządzeń wodnych oraz na realizację wieloletniego „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”. Rozmawiano także o zmianach „Ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego” oraz „Ustawy o systemie oświaty”. Zapowiedziano również kolejne tego typu spotkanie.

Redakcja KRAKOWA.PL

foto: Wiesław Majka / UMK

KONKURS

W ostatnim numerze zadaliśmy dwa pytania:

1. Jakie wydarzenie upamiętnia data 21 listopada – Dzień Pracownika Socjalnego? 2. Gdzie można oglądać filmy nagrodzone w konkursie „180 sekund wokół Podgórze – KrakOFFskie Miniatury Filmowe”? Prawidłowe odpowiedzi to: 1. 21 listopada obchodzony jako Dzień Pracownika Socjalnego upamiętnia spotkanie w miejscowości Charzykowy z 1989 roku, w którym uczestniczyli Jacek Kuroń, Joanna Starega-Piasek oraz pracownicy ówczesnej opieki społecznej świadomi konieczności zmian w istniejącym wówczas systemie. 2. Filmy nagrodzone w konkursie „180 sekund wokół Pod-

górze – KrakOFFskie Miniatury Filmowe” można oglądać na stronie www.krakow.pl. Poprawnych odpowiedzi udzielił: Grzegorz Wójcik, Jacek Wawaszczak i Bogdan Sułek, którzy otrzymują od nas podwójne zaproszenia na jedno z krakowskich wydarzeń kulturalnych. A oto najnowsze pytania konkursowe: 1. Co to jest tzw. niska emisja i w jaki sposób walczy z nią Kraków? 2. Ilu turystów odwiedziło Kraków w latach 2009–2011? Odpowiedzi (wraz z imieniem, nazwiskiem oraz numerem telefonu) prosimy nadsyłać na adres: redakcja@um.krakow.pl do 12 grudnia. Na zwycięzców czekają atrakcyjne nagrody.

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Informacji, Turystyki i Promocji Miasta, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4.

Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 161, I piętro, tel. (12) 616-15-29, e-mail: redakcja@um.krakow.pl.

Redaktor naczelny: Beata Klejbuk-Goździńska.

Współpracownicy: Jan Machowski, Michał Koziół, Jan Bińczycki, Małgorzata Kubowicz, Kinga Sadowska, Katarzyna Fiedorowicz-Razmus, Błażej Siekierka, Michał Sobolewski, Joanna Kijowska, Joanna Dubiel, Jan Gdowski.

Zdjęcia: Wiesław Majka, Paweł Krawczyk. Okładka: fot. Paweł Krawczyk.

Projekt graficzny: PRTEKST. Korekta: M.T. Media. Skład i harmonia: Pro Art Studio. Druk: Trans-Druk sp. j. Nakład: 30 tysięcy egz. ISSN 1898-9039.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Wielopole 18a, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4 oraz w szpitalach miejskich i siedzibach jednostek miejskich.

KRAKÓW.PL otrzymać można także w sieci saloników prasowych KOLPORTER S.A.: al. 29 Listopada 95, ul. Konfederacka 1, al. Pokoju 20, ul. Wysłouchów 22a, ul. Wysłouchów 27, ul. Kamińskiego 1b, ul. Długa 63, ul. Beskidzka/Witosa 28, ul. św. Tomasza 25, ul. Librowszczyzna 4, ul. Krowoderska 24, ul. Kałwaryjska 42, ul. Książnica (Biedronka), ul. Słoneckiego 9, ul. Powstańców 34c, ul. Kościuski 17, os. Bohaterów Września 58, ul. Misiółka 1, ul. Jerzmanowskiego 12, ul. Nowohucka 52, al. Krasiciego 30, ul. Bora-Komorowskiego 31, ul. Pawia 5, ul. Nowohucka 33a, ul. Cwiklińskiej 18, ul. Wadowicka 6.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się 21 grudnia.

W numerze:

SEZON GRZEWCZY

4. Bezcenne ciepło

Jak racjonalnie gospodarować ciepłem?

PLANOWANIE PRZESTRZENNE

7. Prace nad studium rozpoczęte

Rozmowa z Elżbietą Koterbą.

8. Park zamiast bloków

Cenne tereny uratowane.

8. Więcej planów, mniej chaosu

Postęp w dziedzinie planowania.

MIASTO

9. Budżet na trudny rok

Projekt budżetu na 2012 rok.

10. Telebus jeździ dalej

Nowe przystanki na trasie.

10. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

11. Kraków znów przyciągnął miliony

Turyści w stolicy Małopolski.

12. Inteligentne jak Kraków

Konferencja poświęcona nowym technologiom.

13. W pięciu krajach i na trzech kontynentach

Bezpieczna jazda z Michałem Kościuszką.

13. Krakowski park kulturowy

Uchwała weszła w życie.

IDĄ ŚWIĘTA

14. Święta bez reklamacji

Zasady udanych zakupów.

15. Szlachetna Paczka

I ty możesz pomóc.

15. Krakowski jarmark bożonarodzeniowy

Bańki, anioły i stroiki świąteczne.

16. Święta na świecie

Tak świętują partnerskie miasta Krakowa.

17. Kraków pod choinkę!

Specjalne karnety w prezencie.

17. O powstaniu dziecięcej architektury

Projekt „Kolorowa przestrzeń”.

RADA MIASTA KRAKOWA

18. Sprawozdanie Nadzwyczajnej Komisji RMK ds. Reformy Finansów Miasta Krakowa

19. Wiatraki zamiast schronów

Rozmowa z Bogusławem Kośmiderem.

20. Odtajnione klisze w Nowej Hucie

Stan wojenny w SB-eckim albumie.

20. Kalendarium Przewodniczącego RMK i wiceprzewodniczących

21. Radni z bliska

Anna Prokop-Staszecka.

22. Wyjątkowa wizyta małych gości

I c i l l b w magistracie.

JUBILEUSZ

23. Jestem zwolennikiem zasady stosowności

Rozmowa z prof. Janem Ożdżyńskim.

HISTORIA

24. Wspomnienie krakowskiego poety

Losy Adama Polewki.

25. Kalendarium krakowskie

Bezценne ciepło

Choć tegoroczna jesień należy do wyjątkowo ciepłych i słonecznych, sezon grzewczy w Krakowie trwa w najlepsze. Zimowe miesiące oznaczają dla domowych budżetów wyższe koszty, dlatego warto przypomnieć podstawowe zasady racjonalnego korzystania z ciepła. To także czas, w którym szczególną uwagę powinniśmy zwrócić na bezpieczeństwo podczas ogrzewania i dogrzewania mieszkań. Nie wszyscy krakowianie mają też świadomość, ile szkody potrafi wyrządzić palenie śmieci w domowych piecach. Szkodliwe substancje przedostające się do powietrza nie tylko powodują gwałtowne obniżenie jego jakości, ale także wywołują choroby.

fot. Wiesław Najzer / UMK

Beata Klejbuk-Goździalska

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że prawie 70 proc. energii zużywanej w gospodarstwach domowych przeznaczane jest na ogrzewanie. W Krakowie ponad 60 proc. ciepła pochodzi z miejskiej sieci ciepłowniczej, niemal 20 proc. ze źródeł opalanych gazem ziemnym, a około 6 proc. z grzejników elektrycznych. Nadal jednak prawie 14 proc. ciepła uzyskuje się ze spalania paliw stałych – węgla i koksu. Skutki tego ostatniego odczuwamy niestety wszyscy.

Kraków walczy z pyłem

O tym, że jesienią i zimą trudno jest niekiedy w Krakowie oddychać, wie każdy z nas. Zimą powietrze przesiąknięte jest pyłem zawieszonym, który jest efektem tzw. niskiej emisji, czyli spalania paliw stałych i śmieci w domowych piecach i kotłowniach. Badania Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska dowodzą, że właśnie niska emisja stanowi główną przyczynę sezonowego pogarszania się stanu powietrza (aż 60 proc.) i przekraczania norm pyłu zawieszonego. Kraków jako jedyne polskie miasto prowadzi od dwóch lat wojnę z paleniem śmieci w domowych piecach. – Spalanie odpadów, choć nielegalne i wyjątkowo szkodliwe dla zdrowia, jest wciąż bardzo powszechnym procederem – mówi Marek Anioł, rzecznik Straży Miejskiej Miasta Krakowa. – Kilkudziesięciu strażników miejskich w pierwszych dniach listopada rozpoczęło kolejny raz kontrolę spalania odpadów w domowych paleniskach i piecach grzewczych. Są to wizyty planowane, czyli wcześniej zapowiedziane mieszkańcom, ale trzeba też spodziewać się interwencji niezapowiedzianych – podkreśla rzecznik. W ostatnim sezonie grzewczym – od listopada 2010 roku do kwietnia 2011 roku – funkcjonariusze straży miejskiej sprawdzili wspólnie z inspektorami Wydziału Kształtowania Środowiska Urzędu Miasta Krakowa 164 posesje, a samodzielnie 323 – właśnie pod kątem spalania odpadów. W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono 55 mandatów karnych, skierowano sześć wniosków o ukaranie do sądu i pouczone 35 osób. Niestety, w porównaniu z poprzednim sezonem grzewczym odnotowano 15-procentowy wzrost ujawnionych przypadków spalania odpadów w piecach, choć – przypomnijmy – spalanie odpadów z naruszeniem przepisów ochrony środowiska jest wykroczeniem, za które grozi kara aresztu lub grzywny.

Kraków od lat 90. realizuje programy likwidacji niskiej emisji poprzez dofinansowywanie wymiany starych pieców węglowych na nowe proekologiczne rozwiązania. Od 1995 do 2009 roku w ramach programu zrealizowano wnioski na

kwotę niemal 12 milionów złotych. W tym czasie zlikwidowano ponad 19 tysięcy starych pieców węglowych i 325 kotłowni. W 2010 roku, z uwagi na zmienione przez rząd przepisy prawne, miasto musiało przerwać realizację programu. Zlikwidowano wówczas Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z którego pochodziły pieniądze na dofinansowanie, a ustawodawca nie zabezpieczył jednocześnie możliwości prawnych udzielania dotacji osobom fizycznym z budżetu samorządu. Problem usunięto przy kolejnej zmianie w ustawie „Prawo ochrony środowiska” – i od przyszłego roku program będzie ponownie realizowany. Miasto zarezerwowało na ten cel 1,5 mln zł.

Optymalnie i racjonalnie

Które z możliwych do wykorzystania źródeł ciepła są najlepsze? Czym najkorzystniej można zastąpić piece węglowe i nieefektywne stare kotłownie osiedlowe? Podpowiedź można znaleźć w „Ustawie o efektywności energetycznej”. Dokument ten jednoznacznie wskazuje na odnawialne źródła energii (np. kotły opalane biomasą), źródła ciepła wytwarzanego w kogeneracji (jednoczesne wytwarzanie ciepła użytkowego i energii elektrycznej w elektrociepłowni) i źródła ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych. Kotłowni opalanej słomą czy brykietami drewna nie da się postawić w centrum miasta, a i zakłady przemysłowe przeniosły się na obrzeża. Pozostaje więc ciepło z elektrociepłowni.

Co zrobić, aby skorzystać z ciepła sieciowego? – Właściciele budynków położonych w zasięgu miejskiej sieci ciepłowniczej, a ogrzewanych obecnie z nieefektywnych i nieekologicznych źródeł ciepła, mogą skorzystać z programu „Zmień system ogrzewania” realizowanego przez MPEC S.A. w Krakowie i z „Miejskiego programu ograniczania niskiej emisji” – mówi Renata Krężel, rzecznik prasowy Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Krakowie. – Nasza spółka oferuje wykonanie podłączenia do sieci ciepłej, wybudowanie węzła ciepłego w budynku oraz dofinansowanie wewnętrznej instalacji odbiorczej – podkreśla.

Z miejskiej sieci ciepłej korzysta już niemal 2/3 gospodarstw domowych w Krakowie. Choć jest to optymalny sposób ogrzewania naszych mieszkań, należy przestrzegać kilku podstawowych zasad, które nie tylko obniżą nasze rachunki, ale mogą zapobiec pojawieniu się grzyba czy pleśni na ścianach. – Niewłaściwe nawyki mają wpływ na ilość zużytego ciepła, a zatem i na nasze rachunki – mówi Renata Krężel. – Wiele osób, utrzymując w pomieszczeniach zbyt wysoką temperaturę, zapomina, że obniżenie jej o zaledwie 1°C pozwala zaoszczędzić około 5 proc. ciepła! – zaznacza. Zbyt wysoka

► temperatura ma także wpływ na nasze zdrowie i samopoczucie, może bowiem wpływać na zaburzenie komfortu ciepłno-wilgotnościowego. Przyjmuje się, że optymalna temperatura pomieszczenia, w której człowiek czuje się komfortowo, wynosi 20–21°C, przy wilgotności około 60 proc. Takie warunki pozwalają uniknąć wysychania błon śluzowych, bólu głowy, kaszlu, a nawet alergii oddechowych. Zapobiegają też wykraplaniu się pary wodnej, co może doprowadzić do rozwoju zarodników pleśni i grzybów na powierzchni ścian.

Oto kilka zasad, o których warto pamiętać:

- Temperatura w mieszkaniu powinna być dostosowana do indywidualnych potrzeb i zróżnicowana w zależności od rodzaju pomieszczenia: w sypialni – około 18°C, w łazience – około 24°C, w pomieszczeniach, w których przebywa się najczęściej – około 20–21°C. Korzystne jest zmniejszanie temperatury przy wychodzeniu z mieszkania, ale nie należy wyłączać ogrzewania całkowicie. Przy dłuższej nieobecności optymalne jest zmniejszenie temperatury do 16–17°C.
- Dla zachowania prawidłowej cyrkulacji ciepła w mieszkaniu grzejniki powinny być usytuowane w najzimniejszym miejscu, zwykle pod oknami. Nie powinno się ich zasłaniać obudowami, meblami lub grubymi zasłonami, które mogą utrudniać efektywne rozprzestrzenianie się ciepła.
- Wietrzenie ma pozytywny wpływ na nasze samopoczucie i stan mieszkania. Tylko 2 proc.

ankietowanych rezygnuje z wietrzenia w obawie przed utratą ciepła. Niesłusznie – mieszkanie trzeba wietrzyć codziennie, krótko, ale intensywnie. Zawory przygrzejnikowe powinny być w tym czasie zakręcone.

- Miejscami, o których najczęściej się zapomina, są części wspólne budynku, np. klatki schodowe czy piwnice. Dbając o to, by drzwi i okna były zamknięte, można zapobiec utracie ciepła oraz zbytniemu wychładzaniu się budynku i – tym samym – ścian naszych mieszkań.
- Zły stan stolarki okiennej często jest przyczyną nadmiernej utraty ciepła. Warto zatem wyregulować i uszczelnić okna, a w przypadku ich złego stanu, rozważyć możliwość wymiany.
- Racjonalne korzystanie z ciepła to również oszczędzanie ciepłej wody. Warto pamiętać o zakręcaniu wody podczas mycia zębów czy golenia, a czasem zamienić kąpiel na szybki prysznic. W ciągu roku czteroosobowa rodzina może oszczędzić w ten sposób nawet do kilkuset złotych. Oszczędności przyniesie też wymiana tradycyjnych dwuuchwytowych baterii na mieszalnikowe lub bezdotykowe i zamontowanie na kranach perlatorów zwiększających objętość strumienia wody.

Ciepło i bezpiecznie

Ciepła woda dostarczana z elektrociepłowni jest najbezpieczniejszym sposobem ogrzewania pomieszczeń. Korzystanie z ciepła sieciowego eliminuje ryzyko wybuchu, pożaru czy zatrucia tlenkiem węgla (zaccadzenia). Nie wszyscy jednak mogą korzystać z usług miejskiej sieci ciepłowniczej i podgrzewa-

Ciepła woda z miejskiej sieci

W ramach programu „Ciepła woda” MPEC S.A. w Krakowie i Elektrociepłownia KRAKÓW S.A. proponują zamianę indywidualnych gazowych podgrzewaczy wody na efektywne energetycznie i bezpieczne przygotowywanie ciepłej wody w węzle ciepłym zasilanym przez cały rok ciepłem z miejskiej sieci ciepłowniczej. Szczegółowe informacje na stronie: www.cwu.krakow.pl.

ją wodę np. za pomocą piecyków gazowych, tradycyjnych junkersów. Niezbędne jest wówczas przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, by uniknąć sytuacji stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na sprawność instalacji wentylacyjnych i kominowych w budynkach. – Przeprowadzenie raz w roku kontroli stanu technicznego przewodów kominowych: dymowych spalinowych i wentylacyjnych w użytkowanych budynkach jest wymogiem ustawowym – podkreśla mistrz kominiarski Tadeusz Kurpiel. – Celem kontroli jest zapewnienie użytkownikom bezpiecznego korzystania z urządzeń na paliwo stałe, płynne i gazowe oraz wentylacyjnych podłączonych do tych przewodów kominowych – podkreśla.

Na co należy zwrócić szczególną uwagę? Użytkowanie urządzeń grzewczych musi być zgodne z instrukcją obsługi. Nie wolno np. stosować niezalecanego paliwa, gdyż można w ten sposób uszkodzić piec, a nawet doprowadzić do wybuchu czy zaccadzenia. Czad jest gazem trującym, bezwonny, który hamuje oddychanie tkankowe. W następstwie długotrwałego oddziaływania na organizm człowieka czad stwarza poważne zagrożenie dla zdrowia i życia. Pamiętajmy, by nie ogrzewać pomieszczeń kuchenkami gazowymi, nie pozostawiać bez nadzoru potraw na włączonej kuchence czy ciasta w piekarniku, nie zasłaniać kratki wentylacyjnych w drzwiach do łazienki oraz od przewodów wentylacyjnych, a w pomieszczeniach, w których występuje spalanie paliwa, zapewnić skuteczną wentylację. Niewskazane jest też nadmierne uszczelnianie okien i drzwi. W ten sposób ogranicza się wymianę powietrza, a niedostateczna ilość tlenu do spalania paliwa może być przyczyną tworzenia się tlenku węgla, czyli czadu. Warto też wyposażyć dom czy mieszkanie w czujki. Koszt jest niewielki (od około 40 zł), a korzyści płynące z ich zainstalowania ogromne.

foto: archiwum Straży Miejskiej Miasta Krakowa

Kilkudziesięciu strażników miejskich w pierwszych dniach listopada rozpoczęło kolejny raz kontrolę spalania odpadów w domowych paleniskach i piecach grzewczych.

Prace nad studium rozpoczęte

O tym, dlaczego studium jest ważnym dokumentem planistycznym i kiedy należy spodziewać się uchwalenia jego zmiany, z **Elżbietą Koterbą**, Zastępcą Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rozwoju Miasta, rozmawiała Kinga Sadowska.

foto: Wiesław Majka / UMK

Elżbieta Koterba – od 1 stycznia br. Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rozwoju Miasta. Architekt, urbanista, do tej pory Prezes Zarządu Biura Rozwoju Krakowa S.A. Planowaniem przestrzennym zajmuje się od 1980 roku. Jest autorką licznych planów zagospodarowania dla Krakowa, a także dla innych miast i gmin. Zaprojektowała wiele zespołów mieszkalno-usługowych oraz obiektów użyteczności publicznej. Jest członkiem Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów i Południowej Okręgowej Izby Urbanistów, Stowarzyszenia Architektów Polskich SARP.

Pani Prezydent, co kryje się pod pojęciem „studium”?

Elżbieta Koterba: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest jednym z najważniejszych dokumentów planistycznych miasta. Nie jest aktem prawa miejscowego, jednak to właśnie ten dokument określa główne cele polityki przestrzennej miasta w okresie kierunkowym do 2050 roku. Polityka ta jest następnie realizowana poprzez ustalenia zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Studium ustala kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów, ustala zasady ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu kulturowego, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Wskazuje kierunki rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury technicznej. W szczególności zaś określa kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny

wyłączone spod zabudowy, obszary, na których rozmieszczone są inwestycje celu publicznego.

Dlaczego Kraków potrzebuje zmiany studium?

EK: Zmiana studium jest sporządzana na podstawie uchwały Rady Miasta Krakowa z 2007 roku. Przyjęcie uchwały zostało poprzedzone oceną aktualności obecnie obowiązującego studium z 2003 roku przygotowaną przez Biuro Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa. Analiza ta wykazała nieaktualność studium w wielu elementach.

Pojawiają się sceptyczne opinie, wedle których prace pod przewodnictwem prof. Jana Macieja Chmielewskiego to czas stracony...

EK: Praca, którą wykonał zespół pod przewodnictwem prof. Chmielewskiego, nie jest czasem straconym. Projekt studium zawiera m.in. część określającą uwarunkowania przedstawione w for-

mie tekstowej i graficznej. Stanowią one podstawę dla opracowania drugiej części dokumentu, tj. kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. To właśnie „uwarunkowania” zostały opracowane przez zespół prof. Chmielewskiego. Ta część studium uzyskała pozytywną opinię Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej.

Od listopada nowy zespół kontynuuje prace nad studium. Kto go tworzy?

EK: W skład nowego zespołu autorskiego wchodzi uznani eksperci z dziedziny architektury, urbanistyki i komunikacji: specjalista ds. komunikacji Stanisław Albricht, ekspert od komunikacji i urbanistyki prof. Krzysztof Bieda z Politechniki Krakowskiej, Przewodniczący Rady Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów Borysław Czarakczew, były Główny Architekt Miasta – Stanisław Deńko, architekt dr Romuald Loegler oraz były zastępca Prezydenta Miasta Krakowa – prof. Zbigniew Zuziak z Politechniki Krakowskiej. Prace tego zespołu nadzorują ja wspólnie z Głównym Architektem Miasta – prof. Andrzejem Wyżykowskim.

Jak będą przebiegały prace nad drugą częścią zmiany studium?

EK: Do końca tego roku zostanie opracowana „wizja” rozwoju miasta w formie szkicowej, na podstawie koncepcji wykonanych przez zespół architektów i urbanistów. To opracowanie zostanie przedstawione do opiniowania przede wszystkim Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Archiitektonicznej w składzie poszerzonym o specjalistów różnych branż, a następnie Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska Rady Miasta Krakowa oraz wybranym architektom z europejskich miast o podobnej wielkości i problemach jak Kraków. Po uzyskaniu tych opinii Biuro Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa uszczegółowi zarówno rysunek, jak i część tekstową koncepcji, tak by mogła zostać przedstawiona do wstępnych konsultacji społecznych za pośrednictwem rad dzielnic.

Dopiero po przeprowadzeniu wstępnych konsultacji społecznych, biorąc pod uwagę ich wyniki, opracujemy projekt studium, który będzie możliwy do przekazania do uzgodnień właściwym instytucjom. Po przeprowadzeniu uzgodnień przedstawimy projekt studium do publicznego wglądu i poddamy dyskusjom publicznym.

Kiedy należy się spodziewać zakończenia prac?

EK: Chcielibyśmy zakończyć prace do końca 2012 roku. Jeśli okaże się, że konsultacje z mieszkańcami są niewystarczające i projekt należy wyłożyć do publicznego wglądu po raz kolejny, wtedy termin ukończenia prac zostanie przesunięty na koniec pierwszego kwartału 2013 roku.

Park zamiast bloków

Miały być bloki, będzie park – dzięki porozumieniu z deweloperem i zamianie gruntów miasto uratowało cenny przyrodniczo teren w rejonie doliny rzeki Wilgi.

Matylda Prażmowska

Cieszy mnie, że deweloper zgodził się negocjować z miastem, a następnie przenieść zamiary inwestycyjne w inny rejon. Wspólnym wysiłkiem udało nam się spełnić oczekiwania mieszkańców i uchronić przed zabudową cenny obszar, rezerwując go pod przyszły park. To dowód na to, że można pogodzić interes publiczny z prywatnym – podkreśla prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

Na prywatnym terenie przy ul. Borsuczej miały powstać bloki. Inwestycji przeciwni byli m.in. mieszkańcy osiedla „Cegielniana” oraz Rada Dzielnicy IX Łagiewniki-Borek Fałęcki. Sprzeciw argumentowali faktem, że obszar położony w dolinie rzeki Wilgi to cenne przyrodniczo tereny, stanowiące siedlisko zwierząt oraz miejsce rekreacji dla wielu tysięcy krakowian. Przeciwnicy zabudowy zwracali się o pomoc do wielu instytucji, w tym także do Prezydenta Miasta Krakowa.

Wartość nieruchomości – 16 milionów złotych – uniemożliwiła jej wykup przez miasto. Gmina postanowiła jednak negocjować z inwestorem,

proponując firmie zamianę gruntów. Za działki przy ul. Borsuczej o powierzchni 2,8452 ha miasto zaoferowało deweloperowi nieruchomości zamiennej o powierzchni 1,6579 ha, zlokalizowaną na terenie dzielnicy VIII, przy ul. Lubostroń.

Inwestor zgodził się na zamianę gruntów, dopłacając miastu różnicę wartości nie-

ruchomości – ponad milion złotych. Deweloper obiecał również, że będzie partycypował w kosztach urządzenia parku – zamierza przeznaczyć na ten cel 100 tysięcy złotych. – Przekonała mnie skala protestu i fakt, że urząd miasta stanął za mieszkańcami murem – mówił na łamach „Dziennika Polskiego” właściciel firmy.

Koncepcja utworzenia parku rzeczno-otrzymała dodatkowo poparcie wielu organizacji społecznych m.in. Towarzystwa Przyrodniczego, Towarzystwa Ornitologicznego oraz Konfederacji na rzecz Przyszłości Krakowa.

Park powstanie w ciągu kilku najbliższych lat, po wygospodarowaniu na ten cel odpowiednich środków.

Piękny rejon doliny rzeki Wilgi został uratowany przed zabudową – w tym miejscu powstanie park.

fol. Paweł Kravczyk/UMK

Więcej planów, mniej chaosu

Miasto ma coraz więcej planów zagospodarowania! Dlaczego to takie ważne? Więcej planów oznacza mniej chaosu przestrzennego, bardziej przejrzyste zasady inwestowania, ochronę cennych terenów i solidne podstawy do rozwoju obszarów zaniedbanych.

Matylda Prażmowska

Kraków ma 84 obowiązujące i 2 uchwalone plany zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają 36,6 proc. powierzchni miasta. – W tym roku znacząco przyspieszyliśmy prace nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – mówi Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rozwoju Miasta Elżbieta Koterba. – Na koniec

2010 roku mieliśmy 29 proc. obszaru miasta pokrytego obowiązującymi planami, na koniec tego roku będzie to już 37 proc. – podkreśla.

W Krakowie rzeczywiście nastąpił duży postęp w dziedzinie planowania – w 2003 roku, gdy przestał obowiązywać ogólny plan zagospodarowania przestrzennego, plany pokrywały zaledwie 1,5 proc. powierzchni miasta.

Obecnie magistrackie Biuro Planowania Przestrzennego opracowuje 53 plany, wśród nich

plany ochronne, uruchamiające inwestycje w określonym rejonie, porządkujące proces inwestycyjny. Kilka z nich jest na pierwszym etapie prac, więc zainteresowani mogą zgłaszać do nich wnioski. Będą one rozpatrywane przez Prezydenta Miasta Krakowa w czasie sporządzania projektu. Obecnie wnioski można składać do projektów dla obszarów: „Rejon ulicy Pachońskiego” (do 12 grudnia), „Rejon ulicy XX Pijarów” (do 23 grudnia), „Bieńczyce – park rzeczny Dłubni” (do 23 grudnia), „Bieńczyce Osiedle” (do 23 grudnia), „Stare Czyżyny” (do 16 grudnia), „Stare Podgórze – Wzgórze Lasoty” (do 16 grudnia).

Wnioski można składać pisemnie w Biurze Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, ul. Sarego 4 (dziennik podawczy – pok. 10) lub drogą pocztową na adres: Urząd Miasta Krakowa, Biuro Planowania Przestrzennego, ul. Sarego 4, 31-047 Kraków, a także za pośrednictwem platformy ePUAP.

Lista planów sporządzanych, uchwalonych i obowiązujących dostępna jest na stronie: planowanie.um.krakow.pl. Aktualności planistyczne wywieszane są również na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miasta Krakowa.

Budżet na trudny rok

– Budżet Krakowa nie może powstać w oderwaniu od budżetu państwa. W świetle ogólnoswiatowego kryzysu Kraków jest w podobnej sytuacji jak inne duże miasta – podkreślał prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, prezentując projekt budżetu na 2012 rok.

Michał Sobolewski

Tak jak wszyscy się spodziewali, w tym budżecie jest mniej pieniędzy na inwestycje, teraz przyszedł czas spłaty kredytów. Trzeba jednak podkreślić, że dług miasta wynosi ponad 2 mld zł, a przeprowadzone inwestycje miały wartość 6 mld zł. Kraków doskonale wykorzystał swoje 5 minut, decydując się spożytkować maksymalnie dużo środków unijnych – podkreślał podczas spotkania prezydent.

Według projektu dochody budżetu miasta w przyszłym roku wyniosą 3 505 759 405 zł, a wydatki 3 547 609 458 zł. Przyszłoroczny deficyt budżetowy wyniesie 41 850 053 zł i zostanie sfinansowany przychodami pochodzącymi z wolnych środków jako nadwyżki na rachunku bankowym środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi. Lesław Fijał, Skarbnik Miasta Krakowa, podkreślał, że dopuszczalny deficyt samorządu w stosunku do dochodów w 2012 roku określony został na poziomie 4 proc. Deficyt Krakowa na rok 2012 wyniesie niewiele ponad 1 proc.

Miasto szuka oszczędności w wydatkach bieżących. Projekt budżetu przewiduje między innymi zmniejszenie wydatków na administrację. Nie w każdej dziedzinie jednak wydatki maleją. W stosunku do 2011 roku wzrosną wydatki na oświatę, pomoc społeczną, gospodarkę mieszkaniową, komunikację. Na inwestycje miasto wyda w przyszłym roku 470 221 406 zł. W 77 proc. będą to inwestycje strategiczne – decydujące o rozwoju miasta, w 23 proc. programowe. Do projektu budżetu miasta wprowadzone zostały wszystkie inwestycje, na które miasto pozyskało już współinwestowanie ze środków europejskich, oraz te, na które podpisane zostały umowy. Projekt budżetu przewiduje m.in. przeznaczenie środków na budowę centrum kongresowego i linii tramwajowej łączącej ul. Brożka oraz kampus UJ, przygotowanie budowy drogi ekspresowej S7, przygotowanie budowy północnej obwodnicy Krakowa, budowę trasy Łagiewnickiej wraz z linią tramwajową, rozbudowę ul. Igołomskiej oraz budowę układu drogowego w rejonie Centrum Jana Pawła II.

Dochody Krakowa

Dochody budżetu miasta na rok 2012 planuje się w kwocie o 3,7 proc. wyższej niż w roku 2011.

Największe znaczenie w budżecie mają udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT). Udział gminy w PIT w roku 2012 wynosi 37,26 proc. (wzrost z 37,12 proc. w 2011 roku). Bliżko 1/3 wszystkich dochodów stanowią subwencje i dotacje. Najwyższym transferem jest część oświatowa subwencji ogólnej: 721 780 563 zł.

Prawie 40 proc. środków miasta stanowią dochody własne, czyli te, na pozyskiwanie których samorządy mają większy bądź mniejszy, ale bezpośredni wpływ. Najważniejszym źródłem dochodów własnych jest podatek od nieruchomości. Gmina może wpływać na wysokość kwot wpływających do budżetu dzięki ustalaniu stawek, przyznawaniu ulg i udzielaniu zwolnień. Założony wzrost dochodów wynika z podwyższenia stawek świadczenia. W przypadku drugiego pod względem ważności podatku lokalnego – od środków transportowych – gmina ma takie same uprawnienia, ale jego znaczenie w budżecie jest już nieporównywalnie mniejsze. Również i tutaj zakłada się podwyżkę stawek, jednak dochody te zmniejszają się wraz ze spadkiem liczby pojazdów podlegających opodatkowaniu. Istotną część dochodów miasta stanowią wpływy ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej.

Spośród wszelkich innych dochodów należy wymienić przede wszystkim opłaty za usługi komunalne (centralne ogrzewanie, dostarczanie wody, odprowadzanie ścieków) uiszczane w ramach czynszu. Są to należności usługodawców (MPEC, MPWiK) i do nich później odprawia się je z budżetu miasta.

I wydatki miasta

Wydatki budżetu miasta Krakowa na 2012 rok zaplanowano w wysokości 3 547 609 458 zł, co stanowi 100,8 proc. planu wydatków ogółem na dzień 1.01.2011 r. Plan wydatków bieżących wynosi 3 061 888 052 zł i kształtuje się na poziomie 106,1 proc. planu wydatków bieżących na 2011 rok. Wydatki majątkowe w 2012 roku sięgną kwoty 485 721 406 zł, a więc ukształtują się na poziomie 76,8 proc. planu wydatków majątkowych na dzień 1.01.2011 r.

Plan wydatków majątkowych na rok 2012 jest odzwierciedleniem sytuacji ekonomiczno-gospodarczej całego kraju, a co za tym idzie poszczególnych jednostek sektora finansów publicznych, jaką jest również Gmina Miejska Kraków. Taka sytuacja wymusza szczególnie na samorządzie zaplanowanie odpowiednich działań korygująco-dostosowawczych do nowych, trudnych warunków gospodarczych tak, by przy ograniczonych zasobach finansowych uzyskać jak największą ich efektywność.

Teraz z projektem złożonego budżetu miasta zapozna się Rada Miasta Krakowa. Prezydent Krakowa zapowiedział rozmowy w sprawie budżetu z wszystkimi znajdującymi się w niej klubami radnych.

Kolejne miasta zapowiadają lub już uchwałyły podwyżki. Od nowego roku wzrosną podatki od nieruchomości w Nowym Targu, Nowym Sączu i Zakopanem. W Poznaniu w 2012 roku wzrosną ceny wody i ścieków oraz podatek od nieruchomości. Z kolei radni Gdańska przegłosowali uchwałę o podwyżce stawki podatku od nieruchomości do maksymalnego pułapu. Wyższe stawki przyjęli też radni Katowic, Jaworzna, Mysłowic, Sosnowca, Zabrze i Tychów. W Szczecinie wzrosły opłaty za wodę i ścieki oraz podatek od nieruchomości i środków transportu.

Według projektu dochody budżetu miasta w przyszłym roku wyniosą 3 505 759 405 zł, a wydatki zostały ustalone na poziomie 3 547 609 458 zł.

Telebus jeździ dalej

Od 19 listopada obszar, po którym kursuje telebus, czyli popularny autobus na telefon, został poszerzony o kilka ulic w rejonie Płaszowa i Rybitw. Na nowym odcinku usługi telebusu zostały uruchomione przystanki: Kuklińskiego, Płaszowska, Strycharska, Śliwiaka.

Jan Machowski

Od 19 listopada popularny wśród mieszkańców telebus dojeżdża do ulic Gromadzkiej, Kuklińskiego, Płaszowskiej, Sarmackiej, Strycharskiej oraz Śliwiaka i Wroblela. Obszar działania autobusu na telefon został poszerzony na wniosek mieszkańców z rejonu ul. Płaszowskiej. – Usługa telebusu cały czas cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców Płaszowa, Rybitw i Podwierzbia. Każdego dnia zamawia ją ponad 100 osób – podkreśla rzeczniczka prasowa MPK S.A. Marek Gancarczyk.

W telebusie obowiązują te same rodzaje biletów co w regularnej komunikacji zbiorowej, z zachowaniem wszystkich ulg przysługujących poszczególnym grupom pasażerów. W tego rodzaju autobusach zachowują ważność okresowe bilety sieciowe (na wszystkie linie) oraz okresowe bilety wykupione na jedną z następujących linii autobusowych: 108, 123, 125, 127, 158 i 185.

Jak zamawiać telebus? To proste. – Zamówienie trzeba złożyć minimum 30 minut przed planowanym rozpoczęciem podróży – wyjaśnia Marek Gancarczyk. Aby tego dokonać, wystarczy zadzwonić do dyspozytora pod bezpłatny numer telefonu 0 800 54 17 17 (gdy dzwonicmy z telefonu stacjonarnego) lub pod

numer (12) 254-17-17 z telefonów komórkowych (płatne wg stawek operatora).

Telebus kursuje od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 23.00, a w soboty, niedziele i święta od 6.00 do 23.00.

Przypomnijmy, że telebus to pierwsza tego typu usługa w kraju. W Krakowie ta usługa została uruchomiona w lipcu 2007 roku, jako jedno z kilkunastu zadań unijnego programu Caramel Civitas II. Podobne rozwiązania od lat funkcjonują w wielu krajach europejskich, m.in. we Włoszech, w Szkocji, Finlandii. Ich zaletą jest duża elastyczność. Od tradycyjnego transportu miejskiego różni się tym, że klient ma możliwość wskazania dowolnych przystanków, z których rozpocznie lub zakończy podróż, w obszarze objętym usługą. Może określić godzinę rozpoczęcia przejazdu lub dotarcia do celu podróży.

foto: archiwum MPK S.A. w Krakowie

Obszar, po którym kursuje popularny autobus na telefon, został poszerzony o kilka ulic w rejonie Płaszowa i Rybitw.

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

17 listopada

• XV Kongres Europejskiego Towarzystwa Chirurgicznego, Sukiennice.

21 listopada

- Konferencja poświęcona problematyce uzależnień wśród młodzieży, pl. Wszystkich Świętych 3-4.
- Spotkanie z ambasadorem Iranu, Samadem Ali Lakizadehem.

23 listopada

• Uroczystość ku czci byłych więźniów Stalagu 369, skwer Generała de Gaulle'a.

24 listopada

• Zakończenie projektu „Modernizacja i wyposażenie bazy dydaktycznej Zespołu Szkół Poligraficzno-Księgarskich”, Zespół Szkół Poligraficzno-Księgarskich im. Zenona Klemensiewicza, os. Tysiąclecia 38.

• Otwarcie kompleksu boisk sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012”, ul. Grochowska.

foto: Wiesław Nijke / UMK

• Spotkanie z 11 honorowymi Ambasadorami Kongresów Polskich, Podziemia Rynku.

25 listopada

• Spotkanie z krakowskimi parlamentarzystami, sala Kupiecka UMK.

26 listopada

• 80-lecie 3. Podgórskiego Szczepu „Fioletowej Trójki” im. Tadeusza Kościuszki Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Rynek Podgórski.

29 listopada

- Gala I konkursu „Samorządowy Lider Edukacji”, Collegium Novum.
- Otwarcie „orlika” przy ul. Strąkowej.

Kraków znów przyciągnął miliony

Aż 8 600 000 – tyle gości odwiedziło Kraków w 2011 roku. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta wzrosła o 450 000. Do stolicy Małopolski przyjechało 6 450 000 osób z Polski i 2 150 000 z zagranicy – tak wynika z badań przeprowadzonych dla Urzędu Miasta Krakowa przez Małopolską Organizację Turystyczną, które zaprezentowano podczas XVIII Forum Turystyki.

foto: Paweł Krawczyk / UMK

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba odwiedzających w tym roku Kraków wzrosła o 450 000 – do miasta przyjechało 8 600 000 gości.

Katarzyna Fiedorowicz-Razmus

Doskonała współpraca i zaangażowanie różnych środowisk – władz miasta, branży turystycznej, hotelarskiej, organizatorów kongresów i wydarzeń kulturalnych – w rozwój turystyki i kreowanie marki, jaką jest Kraków, sprawia, że nasze miasto ma z czego być dumne i nie ma sobie równych. Wzrastająca co roku liczba gości odwiedzających Kraków jest na to doskonałym dowodem – mówiła podczas otwarcia forum Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Edukacji i Spraw Społecznych Anna Okońska-Walkowicz.

Z raportu prezentowanego podczas forum wynika, że w 2011 r. do Krakowa przyjechało 8 600 000 osób (w 2010 r. było to 8 150 000 osób, w 2009 r. 7 300 000 – a więc liczba turystów wciąż wzrasta). Z tego 6 450 000 osób to goście z Polski, a 2 150 000 to goście z zagranicy (w 2010 r. było ich odpowiednio: 6 050 000 i 2 100 000).

W 2011 r. wśród gości zagranicznych po raz kolejny przeważali mieszkańcy Wielkiej Brytanii, było ich jednak mniej niż w poprzednim roku (20 proc. w 2011 r., 26,17 proc. w 2010 r.). Na drugim miejscu uplasowali się Niemcy (12,6 proc. w 2011 r., 11,22 proc. w 2010 r.), a na trzecim Hiszpanie (10,5 proc. w 2011 r., znaczny wzrost udziału z 6,3 proc. w 2010 r.). Kolejne miejsca zajęli Włosi i Francuzi. Znacznie wzrosła także liczba gości z Rosji, Irlandii i Izraela. Wśród gości krajowych przeważali mieszkańcy Małopolski (19,75 proc.) i Śląska (10,94 proc.).

Podczas pobytu w Krakowie w 2011 roku goście wydali 2,9 mld zł: krajowi średnio 236 zł na osobę, a zagraniczni – 624 zł na osobę (bez kosztów dojazdu i opłaconego wcześniej noclegu).

Głównym celem przyjazdów było: zwiedzenie zabytków, wypoczynek, rozrywka, odwiedzenie krewnych lub znajomych oraz cel religijny. W zestawieniu pojawiają się także m.in.: sprawy służbowe, udział w imprezach kulturalnych, edukacja oraz udział w kongresach, konferencjach i szkoleniach.

Jako źródło informacji o Krakowie goście z zagranicy najczęściej podawali: rodzinę i znajomych (41,06 proc.), szkołę (33,55 proc.), internet (30,42 proc.), telewizję (30,08 proc.) i przewodniki (26,08 proc.). Goście z Polski na pierwszym miejscu wskazywali szkołę (62,2 proc.), a na kolejnych: rodzinę i znajomych (53,7 proc.), telewizję (29,37 proc.), prasę (18,2 proc.) i internet (17,72 proc.).

Zarówno turyści z kraju, jak i z zagranicy wysoko ocenili atmosferę miasta, gościnność i życzliwość jego mieszkańców. Prawie 87 proc. turystów z kraju i niemal 89 proc. turystów z zagranicy poleci Kraków swoim znajomym. 72 proc. odwiedzających zagranicznych zamierza ponownie przyjechać do Krakowa, przy czym zdecydowanych jest prawie 30 proc. W przypadku odwiedzających krajowych ponad 85 proc. wyraziło wolę ponownego przyjazdu do Krakowa, z tego prawie 50 proc. jest jednoznacznie zdecydowanych.

Wzrost liczby turystów i ich dobre opinie o mieście nie byłyby możliwe bez działań informacyjnych i promocyjnych podejmowanych przez Urząd Miasta Krakowa. Realizowanie projektów skierowanych do turystów, prowadzenie profesjonalnych stron internetowych (www.krakow.pl i www.krakow.travel), kampanie promocyjne, których adresatami są goście z kraju i z zagranicy oraz nacisk na rozwój nowych gałęzi turystyki m.in.

biznesowej i pielgrzymkowej – to tylko kilka przykładów takich działań. Ogromne znaczenie ma także bogata oferta kulturalna realizowana m.in. w ramach projektu 6 Zmysłów.

W XVIII Forum Turystyki wzięli udział m.in. przedstawiciele: Małopolskiej Organizacji Turystycznej, Krakowskiej Izby Turystyki, Małopolskiej Izby Hotelarskiej Gremium, Krakowskiej Kongregacji Kupieckiej, Urzędu Marszałkowskiego,

hotelarze, gastronomicy, biura podróży i przewodnicy. Podczas forum wręczono również certyfikaty dla profesjonalnych organizatorów kongresów PCO w Krakowie oraz certyfikaty dla firm wyróżnionych w konkursie na najciekawsze oferty imprez integracyjno-motywacyjnych w Krakowie i Małopolsce.

W 2011 r. wśród gości zagranicznych po raz kolejny przeważali mieszkańcy Wielkiej Brytanii, Niemiec oraz Hiszpanii.

Inteligentne jak Kraków

Nowym technologiom oraz idei „smart city”, czyli zacieśnieniu współpracy między firmami, administracją, przemysłem, sektorem naukowym i społeczeństwem poświęcona była konferencja „Inteligentne miasto Kraków – rekomendacje dla Polski”. Organizatorem spotkania był Krakowski Park Technologiczny, a patronem miasto Kraków.

foto: Wiesław Kijak / UMJK

Korytarz Krakowskiego Szybkiego Tramwaju obsługuje specjalny system sterowania ruchem, który pomaga w sprawnym przejeździe przez miasto. Niebawem pojawią się kolejne elektroniczne tablice informacyjne dla pasażerów.

Jan Machowski

Wspólnym mianownikiem prelekcji oraz paneli dyskusyjnych były korzyści płynące ze stosowania nowoczesnych technologii w zarządzaniu miastem. – Tego typu rozwiązania mogą znacznie wpłynąć na poprawę komfortu i jakości życia mieszkańców. Stąd Krakowski Park Technologiczny wyszedł z inicjatywą omówienia nowoczesnych technologii i systemów związanych z funkcjonowaniem „inteligentnego miasta” zarówno przez samorządowców i naukowców, jak i firmy działające w tej branży – mówiła Wiesława Kornaś-Kita, prezes Krakowskiego Parku Technologicznego.

Z dużym zainteresowaniem uczestników spotkały się doświadczenia Wiednia, który był specjalnym gościem konferencji. – Od lat wdra-

żamy koncepcję „inteligentnego miasta” w różnych dziedzinach: od gospodarki komunalnej po ochronę zdrowia i energetykę. Między innymi dzięki naszej polityce w tym zakresie Wiedeń jest przyjaznym miastem dla mieszkańców – mówiła Brigitte Jilka, Dyrektor Budowy Miasta w Dyrekcji Magistratu Miasta Wiednia.

Z kolei dr Robert Korab z firmy raum&kommunikation KORAB KEG zwracał uwagę na budownictwo pasywne i energooszczędne. – Zapisy o konieczności stosowania rozwiązań wydajnych energetycznie i ekologicznych znajdują się już w dokumentach planistycznych. Chodzi o to, żeby inwestor już na etapie planowania nowego osiedla wiedział, jakie rozwiązania może stosować – wskazywał dr Korab.

Jak na tle Wiednia prezentuje się Kraków? – Ze stolicą Austrii współpracujemy już od wielu lat, choćby w dziedzinie komunikacji – mówił

Łukasz Gryga z działu inżynierii ruchu. Przypomniał, że Kraków jest jednym z liderów w dziedzinie stosowania „inteligentnych” systemów w zarządzaniu transportem publicznym. – Korytarz Krakowskiego Szybkiego Tramwaju obsługuje specjalny system sterowania ruchem, który pomaga w sprawnym przejeździe przez miasto. W najbliższym czasie realizowane będą kolejne zadania mające na celu usprawnienie komunikacji – informował Olewicz. Pojawią się kolejne elektroniczne tablice informacyjne dla pasażerów, nowe rejony miasta będą objęte systemem sterowania ruchem, z zastosowaniem nowoczesnych rozwiązań zastrzeżona będzie kontrola tych stref, do których jest ograniczony dostęp samochodem.

Nowoczesne rozwiązania pomagają też w obsłudze mieszkańców. Możemy się pochwalić największą liczbą takich działań w porównaniu z innymi miastami. – Drogą elektroniczną mieszkańcy mogą realizować aż 92 usługi. W najbliższym czasie chcemy udostępnić możliwość załatwiania online kolejnych 21 spraw – informował Sekretarz Miasta Krakowa Paweł Stańczyk.

Nasze miasto stosuje też nowoczesne rozwiązania w obsłudze inwestorów. – Cennym narzędziem jest mapa lokalizacji inwestycji. To unikatowe na skalę Polski rozwiązanie: interaktywna baza informacji o ofertach – mówił Rafał Kulczycki, kierownik Centrum Obsługi Inwestora. Podmioty zainteresowane Krakowem cenią sobie też internetowy „Poradnik inwestora”, a także Miejski System Informacji Przestrzennej, gdzie znajdą kompleksową informację m.in. o ewidencji gruntów i budynków, komunikacji, roślinności, sieci uzbrojenia terenu, czy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Krakowa”.

Istotnym punktem konferencji był panel poświęcony roli powstającego w Pychowicach Małopolskiego Parku Technologii Informatycznych. – Przedsięwzięcie realizowane przy wsparciu funduszy unijnych pomyślane jest jako ośrodek rozwoju nowych pomysłów i technologii, miejsce testowania idei innowacji i „inteligentnego miasta” – informował Krzysztof Krzysztofiak, dyrektor działu rozwoju KPT. – Liczymy, że będzie to platforma współpracy środowisk akademickich, biznesowych i administracyjnych, a więc miejsce jak najbardziej odpowiadające idei „smart city” – uzupełniał dyr. Krzysztofiak.

W krakowskiej konferencji „Inteligentne miasto Kraków – rekomendacje dla Polski” wzięło udział kilkudziesięciu samorządowców z Małopolski, naukowców, przedstawicieli instytucji działających w zakresie rozwoju przestrzennego, a także reprezentanci firm z branży innowacji.

W pięciu krajach i na trzech kontynentach

Kibice i mieszkańcy pięciu krajów i trzech kontynentów mogli zobaczyć logo Krakowa podczas sezonu rajdowego 2011. Ponad 600 razy logotyp miasta był w tym czasie widoczny w mediach. Na 3 mln zł wyceniana jest wartość efektów medialnych wynikających ze współpracy władz miasta i kierowcy rajdowego Michała Kościuszko w ramach projektu „Kraków – miasto Mistrzów” w 2011 r.

Joanna Kijowska

Michał Kościuszko jest wielokrotnym rajdowym mistrzem Polski, rajdowym II wicemistrzem świata 2011 w PWRC oraz w JWRC 2009, a także ambasadorem Krakowa w ramach programu „Kraków – miasto Mistrzów”. W ramach tego projektu władze miasta zapraszają do promocyjnej współpracy krakowian osiągających najwyższe światowe sukcesy. Pierwszym „ambasadorem” miasta (w 2010 roku) został właśnie Michał Kościuszko.

Na podstawie porozumienia zawartego między miastem a kierowcą (realizowanego również w 2011 roku) na samochodzie oraz kombinezonie Michała Kościuszko znalazło się logo Krakowa. Podczas tegorocznego sezonu rajdowego, startując w cyklu PWRC Mistrzostw Świata, Michał Kościuszko reprezentował Kraków wśród fanów motoryzacji, kibiców rajdowych i mieszkańców pięciu krajów (Portugali, Argentyny, Finlandii, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii) na trzech kontynentach – w Europie, Ameryce Południowej i Australii. Od 1 stycznia do 30 września 2011 roku logotyp miasta pojawiał

się w przekazach medialnych (w prasie, internecie i telewizji) ponad sześćset razy. Wartość tych efektów medialnych – w przeliczeniu na powierzchnię reklamową – to prawie 3 mln zł.

W ramach współpracy miasta z kierowcą rajdowym już w najbliższą sobotę (10 grudnia) odbędzie się również „Akademia bezpiecznej jazdy z Michałem Kościuszko”, podczas której zwycięzcy konkursu przejdą kurs bezpiecznej jazdy pod okiem mistrza. W planie imprezy znalazły się również: pokaz udzielania pierwszej pomocy, prezentacja specjalistycznego sprzętu ratowniczego używanego do niesienia pomocy ofiarom wypadków drogowych i konkursy z atrakcyjnymi nagrodami. Szczegóły na stronie: www.krakow.pl.

Michał Kościuszko jest ambasadorem naszego miasta w ramach programu „Kraków – miasto Mistrzów”.

Krakowski park kulturowy

Już dziś (7 grudnia) wchodzi w życie „Uchwała Rady Miasta Krakowa o Parku Kulturowym Stare Miasto”. Zgodnie z uchwałą za pół roku z terenów objętych formą ochrony zabytkowych przestrzeni powinny zniknąć m.in. jaskrawe tablice, odblaskowe szyldy, reklamowe neony, a także – widoczne z poziomu przechodnia – anteny i maszty.

Dorota Przybyła

Kraków jest pierwszą metropolią spośród polskich miast znajdujących się na liście UNESCO, która skorzystała z tej formy ochrony zabytkowego centrum. Park kulturowy objął obszary wyznaczone następującymi ulicami: Straszewskiego, Podwale, Dunajewskiego, Basztowa, Westerplatte, św. Gertrudy, Bernardyńska. Część granicy parku kulturowego znajdzie się we fragmencie bulwaru Wisły do ulicy Podzamcze łączącej się z ulicą Straszewskiego.

Park kulturowy jest formą ochrony przestrzeni o charakterze zabytkowym, przewidzianą przez „Ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” z 2003 roku. Krakowskie Stare Miasto, wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO, stanowi obszar miejski o unikatowym charakterze i wysokiej wartości kulturowej.

Utworzenie Parku Kulturowego Stare Miasto wiąże się z zastosowaniem specjalnych zasad i ograniczeń. Po wejściu w życie uchwały na zabytkowych elewacjach budynków ulo-

kowanych w strefie parku kulturowego nie będzie można m.in. umieszczać jaskrawych tablic, odblaskowych nośników informacji wizualnej czy też kilku szyldów informujących o danym podmiocie. Uchwała znosi także możliwość prowadzenia działalności usługowej i handlowej w formie prowizorycznych straganów i stoisk handlowych. W zakresie prac budowlanych uchwała z kolei zakazuje m.in. wykonywania robót, których efektem byłoby zmiany w zakresie frontowych ścian budynków.

Dla właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, które znalazły się w obszarze parku kulturowego, uchwała przewiduje sześciomiesięczny okres dostosowawczy. Uruchomiona przez miasto specjalna infolinia – (12) 616-11-24, a także utworzone w Urzędzie Miasta Krakowa stanowisko informacyjne ds. parku kulturowego służą pomocą podmiotom, które prowadzą działalność w strefie parku i będą musiały zastosować się do nowych reguł.

Pełny tekst uchwały znaleźć można na stronach: www.krakow.pl i www.bip.krakow.pl, a kolejne informacje dotyczące parku kulturowego publikowane będą również na łamach dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL.

Święta bez reklamacji

Rozpoczęło się przedświąteczne szaleństwo zakupowe. Miejski Rzecznik Konsumentów Jerzy Gramatyka radzi, co zrobić, by po odejściu od kasy świątecznego nastroju nie zastąpiły rozczarowanie i niepotrzebne nerwy.

fot. Paweł Kravoski / UMJK

Przedświąteczne szaleństwo zakupowe trwa...

Kinga Sadowska

Wielu przedsiębiorców próbuje wykorzystać fakt, że w szale przedświątecznych zakupów konsumenci po prostu tracą głowę. Czekolady w „świętecznej cenie” pakowane po trzy sztuki w rzeczywistości droższe od trzech kupionych osobno, a leżących obok to jeden z wielu przykładów zaobserwowanych w krakowskich hipermarketach. – By zakupy były radosnym elementem przygotowania do świąt, warto zachować zdrowy rozsądek i pamiętać o kilku zasadach – mówi Miejski Rzecznik Konsumentów Jerzy Gramatyka. Jakie to zasady? Można je sprowadzić do siedmiu wskazówek: porównuj i licz, sprawdź datę, czytaj etykiety, pamiętaj o możliwości reklamacji, zachowaj paragon, zgłoś ewentualne nieprawidłowości, a przede wszystkim – dobrze przemyśl zakupy!

Przykazania konsumenta

Zacznijmy od zasady pierwszej: zanim skusi nas zakup, warto sprawdzić, czy rzeczywiście jest to okazja. „Świąteczna cena” może bowiem oznaczać... wyższą cenę. Nie sugerujemy się wielkością opakowania – należy sprawdzać gramaturę, cenę za kilogram lub liczbę sztuk. W dużych opakowaniach często znajduje się mniej pro-

duktu, niż wskazuje na to wielkość torby, słoja czy kartonu.

Kupując artykuły spożywcze, zwróćmy też uwagę na datę ważności. Pamiętajmy, że sprzedawca nie ma prawa oferować przeterminowanego towaru po obniżonej cenie, skutki spożycia takiej żywności mogą być naprawdę groźne!

Umieszczone na opakowaniu informacje nie mogą wprowadzać w błąd. Producent musi nas więc poinformować o tym, czy oferuje na przykład „napój” czy „sok”. Producent nie powinien również przypisywać towarowi nadzwyczajnych właściwości, jeśli wszystkie inne podobne produkty spożywcze również je mają. Dotyczy to nie tylko słów, ale też znaków graficznych na opakowaniu.

Jeśli żywność okaże się nieświeża, zawsze przysługuje nam prawo do reklamacji. W przypadku takich produktów obowiązują szczegól-

ne terminy reklamacji – żywność pakowaną można reklamować w terminie 3 dni od chwili otwarcia, natomiast produkty spożywcze sprzedawane luzem – 3 dni od momentu zakupu.

W dochodzeniu praw pomogą nam dowody zakupu – najlepiej paragony lub rachunki uproszczone, które na nasze żądanie powinien wydawać nie tylko sprzedawca w sklepie, ale również handlujący na targowisku czy bazarze. Jeżeli przedsiębiorca nie ma obowiązku posiadania kasy rejestrującej, to na naszą prośbę powinien wydać nam rachunek uproszczony.

Jeśli produkt nie ma wad, ale po dłuższym zastanowieniu doszliśmy do wniosku, że nie będzie nam potrzebny, od dobrej woli sprzedawcy zależy, czy przyjmie go z powrotem. Obowiązujące w Polsce przepisy – poza wyjątkowymi sytuacjami – nie przewidują zwrotu pieniędzy za zakupiony towar. Z tego powodu, zanim dokonamy zakupu, warto sprawdzić, czy istnieje ewentualna możliwość zwrotu towaru. Coraz więcej sklepów przy kasie umieszcza informację, że zakupione towary można zwrócić. W informacji takiej pojawia się termin, w jakim można to zrobić, oraz warunek, aby taki towar nie był używany i miał oryginalną metkę. Możliwość zwrotu towaru jest to przejaw dobrych praktyk, a nie wymóg.

Kłopoty?

O nieprawidłowościach związanych z jakością lub sprzedażą żywności warto zawiadomić Małopolską Wojewódzką Inspekcję Handlową lub Państwową Powiatową Inspekcję Sanitarną. Każdy konsument może ponadto skorzy-

stać z porady prawnej pod bezpłatnym numerem telefonu: 0 800 800 008 – infolinia konsumentka Stowarzyszenia Konsumentów Polskich. Czynna jest w dni powszednie od godz. 9.00 do godz. 17.00.

Z pomocą przyjdzie także Miejski Rzecznik Konsumentów, którego biuro działa w Urzędzie Miasta Krakowa. Do punktu konsultacji prawnych można zgłaszać się:

- osobiście: al. Powstania Warszawskiego 10, Centrum Administracyjne, boks nr 49 (parter), od poniedziałku do piątku w godzinach: 7.40–15.30
- telefonicznie: (12) 616-92-31, (12) 616-92-32

• elektronicznie: www.bip.krakow.pl/rzecznik.

O nieprawidłowościach związanych z jakością lub sprzedażą żywności warto zawiadomić Małopolską Wojewódzką Inspekcję Handlową lub Państwową Powiatową Inspekcję Sanitarną.

Szlachetna Paczka

Krakowskie Stowarzyszenie „Wiosna” po raz 11. organizuje przed świętami akcję pomocy dla najbiedniejszych SZLACHETNA PACZKA. Na stronie www.szlachetnapaczka.pl każdy może wybrać jedną z rodzin i specjalnie dla jej członków przygotować wyjątkową paczkę na Boże Narodzenie.

Joanna Dubiel

W tym roku pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie przesłali stowarzyszeniu informacje o ponad 200 rodzinach objętych pomocą ośrodka. Tegoroczna SZLACHETNA PACZKA obejmie pomocą około 10 tys. rodzin, czyli niemal 50 tys. osób w trudnej sytuacji materialnej. Akcję wspiera ponad 8 tys. wolontariuszy, a rejonu akcji udało się utworzyć w 409 miejscach w Polsce.

Ambasadorem akcji po raz kolejny jest Jerzy Dudek. Hasło SZLACHETNEJ PACZKI 2011 to „Do przerwy 0:3” – nawiązuje do słynnego finałowego meczu Ligi Mistrzów pomiędzy AC Milan i FC Liverpool. Drużyna Liverpoolu, w której na bramce stał Jerzy Dudek, do przerwy przegrywała 0:3. Zawodnikom udało się jednak przełamać złą passę i zwyciężyć w drugiej połowie. Mecz przeszedł do historii jako jedna z najefektowniejszych wygranych i symbol przezwyciężenia pozornie beznadziejnej sytuacji.

W Polsce w skrajnym ubóstwie żyje aż 2,1 mln ludzi. Każdemu, kto zmagą się z biedą i traci siły, by walczyć dalej, kibicują tysiące wolontariuszy i darczyńców SZLACHETNEJ PACZKI. Tylko w ubiegłym roku SZLACHETNA PACZKA

dotarła do 8201 ubogich rodzin. Wartość pomocy sięgnęła 10 mln zł.

W akcję zaangażowało się ponad 100 tys. darczyńców, w tym Jerzy Dudek, piłkarze Realu Madryt, para prezydencka Bronisław i Anna Komorowscy, siostry Radwańskie, polscy mistrzowie olimpijscy i liczne kluby piłkarskie. Akcję pobłogosławił także Ojciec Święty, Benedykt XVI.

W tym roku SZLACHETNĄ PACZKĘ przygotują również władze Krakowa.

Jak można pomóc?

- wybierając na www.szlachetnapaczka.pl jedną z potrzebujących rodzin i przygotowując dla niej wyjątkową paczkę na Boże Narodzenie – paczkę można zrobić wspólnie z rodziną, przyjaciółmi, znajomymi z pracy
- wpłacając dowolną kwotę na konto 95 1940 1076 3019 4801 0001 0000 lub online na www.szlachetnapaczka.pl
- wysyłając SMS o treści PACZKA pod nr 75465 (5 zł + VAT)
- przekazując SZLACHETNEJ PACZCE 1% podatku – nr KRS 00 00 05 09 05.

Więcej informacji na stronach: www.szlachetnapaczka.pl oraz www.Facebook.com/szlachetnapaczka.

Krakowski jarmark bożonarodzeniowy

Świąteczne dekoracje, malowane bańki, tradycyjne potrawy polskiej kuchni i niepowtarzalna atmosfera świąt – wszystko to oferują targi bożonarodzeniowe. Miejscem trwającej od 25 listopada do 26 grudnia imprezy będzie – już tradycyjnie – płyta krakowskiego Rynku Głównego. Jak co roku adwent poprzedzający jedno z najpiękniejszych świąt w roku – Boże Narodzenie – jest czasem powrotu Krakowa do handlowych tradycji Rynku Głównego. To właśnie wówczas organizowane są targi bożonarodzeniowe, których historia sięga świątecznych jarmarków sprzed kilkuset lat. Pierwsze wzmianki o krakowskich targach pochodzą z 1310 roku. Organizowane wówczas jarmarki: św. Stanisława, św. Barnaby oraz jarmark świętomiczalski na stałe wpisały się w tradycję miasta. Targi, będąc miejscem spotkań, wymiany towarów, ale i wymiany doświadczeń handlowych i kulturowych, urastały do rangi święta. Nie inaczej rzecz się ma z tradycją targów bożonarodzeniowych, które w kalendarzu krakowskich imprez zagościły jeszcze przed II wojną światową. Impreza cieszy się każdego roku ogromną popularnością wśród mieszkańców Krakowa i odwiedzających go turystów. Podczas tegorocznych targów na krakowskim Rynku stanęło niemal 50 kramów, w których można nabyć unikalne świąteczne ozdoby, wyroby z drewna, szkło artystyczne czy też wysokojakościowe sukna i wełny. Smakosze będą mogli zakupić wiejskie wędliny, regionalne wyroby, a także skosztować potraw z grilla i napić się tradycyjnie ważonego, galicyjskiego grzańca. Imprezie zwyczajowo towarzyszy szereg artystycznych imprez. Uczestnicy targów będą mogli m.in. zobaczyć inscenizację obrony twierdzy Kraków, wziąć udział w mikołajkowym pochodzie, obejrzeć folklorystyczne występy czy też wysłuchać tradycyjnych bożonarodzeniowych pieśni w wykonaniu młodzieży szkolnej. Szczegółowy program targów dostępny jest na stronie: www.krakow.pl. Organizatorami targów są: Krakowska Kongregacja Kupiecka, Fundacja Promocji i Kultury Miasta Krakowa oraz firma Artim. Partnerem wydarzenia jest Urząd Miasta Krakowa.

(DP)

Agnieszka i Urszula Radwańskie już po raz trzeci biorą udział w akcji SZLACHETNA PACZKA.

Święta na świecie

Choinka w doniczce, pływający w wannie karp, przegląd miejskich galerii w poszukiwaniu prezentów dla najbliższych i „Kevin sam w domu”... Przeżywanie tajemnicy Bożego Narodzenia, uniwersalne dla wszystkich chrześcijan i aktualne od stuleci, bynajmniej nie musi się kojarzyć ze świąteczną gorączką...

fot. Shutterstock/AndriiKawa

W rosyjskim Sankt Petersburgu nigdy nie brakuje śniegu podczas świąt Bożego Narodzenia.

Julia Żylina-Chudzik

Pierwsza, zamieszczona w rzymskim kalendarzu, wzmianka o Bożym Narodzeniu pochodzi z 354 roku, jednak całe wieki upłynęły do czasu wypracowania regularności w obchodach tego święta. Chryścianie świętowali w styczniu, marcu, kwietniu, a nawet w maju, zanim ostatecznie wybraли datę 25 grudnia – dzień przesilenia zimowego, szczególnie celebrowany do tej pory w obrzędowości pogańskiej, skupionej wokół kultu Słońca i żywiołów. Prawosławni obchodzą Boże Narodzenie zgodnie z kalendarzem juliańskim, a nie gregoriańskim, a więc dopiero 7 stycznia.

Bożonarodzeniowe drzewko

Chociaż tradycja ozdabiania iglastego, wiecznie zielonego drzewa narodziła się w Niemczech, w różnych krajach wypracowano własne wariacje na ten temat. W Ekwadorze choinkę zastępuje małe drzewko kawowe, oskubane z li-

ści, pomalowane na biało i ozdobione, bądź drzewko cyprysowe. W Brazylii, na przykład w zaprzyjaźnionej z Krakowem Kurytybie, zobaczymy raczej araukarie lub doniczkowe bananowce. Chorwackie stoły zdobią doniczki z kiełkującą pszenicą i kokardą w barwach narodowych. Z kolei mieszkańcy Tyrolu (Austria) czekają, aż rozkwitnie gałązka drzewa czereśni ścięta w dniu upamiętniającym męczeństwo św. Barbary. Tradycyjnymi świątecznymi roślinami w Irlandii, Szkocji i Wielkiej Brytanii są ostrokrzew i jemiola.

Świąteczne przesady

Okres bożonarodzeniowy to w wielu krajach czas wróżb i wzmoczonej wiary w przesady. Rosjanie (a szczególnie młode Rosjanki) tradycyjnie wróżą, używając zwierciadła, wosku, popiołu, kawowych lub herbacianych fusów. Na Słowacji i w Czechach przyszłość przepowiada się z orzechów i jabłek. Zabawny węgierski przesąd wiąże się z dniem św. Łucji (Luca

Nap): należy wówczas rozpocząć prace nad drewnianym stołkiem na trzech nogach i sumiennie ciosać go aż do Wigilii. Stający na tym stołku w kościele podczas pasterki mężczyzna mógł zobaczyć strzygę tyłem zwróconą do ołtarza... Dobrą metodą na wypróbowanie działania świątecznych talizmanów mają Hiszpanie: swoje szczęście mogą sprawdzić podczas losowania największej w kraju świątecznej loterii zapoczątkowanej przez króla Carlosa III w 1763 r. i odbywającej się od tego czasu co roku 22 grudnia. Wygrana w loterii „El Gordo” to marzenie każdego Hiszpana.

Kuchyni św. Mikołaja

Okres Bożego Narodzenia to tradycyjnie czas obdarowywania się prezentami. Mylą się jednak ci, którzy uważają, że tylko „nasz” św. Mikołaj był odpowiedzialny za ten szczególny zwyczaj. W Rosji celebrowanie Bożego Narodzenia nie jest tak popularne jak obchody Nowego Roku (a także tzw. „Starego Nowego Roku”, według kalendarza juliańskiego – 14 stycznia), podarki rozdaje Dziadek Mróz ze swoją wnuczką Śnieżynką. Dzieci we Francji wierzą, że prezenty do ich buczików wkłada mały Jezus, a w Szwecji – Jultomten, podobny do duńskiego Nisse gnom żyjący w stodole i sprawujący pieczę nad rodziną. Z kolei dzieci w Rzymie, Florencji i Mediolanie – włoskich miastach partnerskich Krakowa – odwiedza czarownica Befana. Słodczyce, upominki, ale także grudki węgla lub czosnek – jeśli maluchy były niegrzeczne – przynosi ona nie w Boże Narodzenie, ale dopiero na święto Trzech Króli, 6 stycznia.

Smakołyki z różnych stron świata

Specjalne wypieki i dania również w dużej mierze zależą od kraju. W Rosji Katarzyny II w dobrym tonie było przygotowanie na noworoczną ucztę takiego oto dania: nadziewany oliwkami z anchois słowik był wkładany do kuropatwy, kuropatwa – do bażanta, a ten z kolei – do zapiekanego prosiaka. Dzisiaj podczas świątecznego posiłku podawane są tradycyjnie np. wieprzowina i faszzerowana gęś (w Rosji), churrasco, czyli pieczona na ruszcie wołowina (w Brazylii), drób faszzerowany jadalnymi kasztanami (we Francji), zupa rybna (na Węgrzech), kapuśniak (na Słowacji) lub lutfisk – wędzony dorsz w sosie (w Szwecji). Do tego tradycyjne świąteczne słodczyce: w Niemczech to pierniki (najślodsze te z Norymbergii!), we Włoszech – babka panettone, w Hiszpanii – nugat turrón, koniecznie popijany przypominającą szampana cavą.

Więcej ciekawostek na temat świątecznych tradycji miast partnerskich Krakowa oraz ciekawe przepisy kulinarne na stronie: www.krakow.pl (zakładka: Kraków otwarty na świat).

Kraków pod choinkę!

Po ogromnym sukcesie zeszłorocznej akcji Kraków pod choinkę przygotowaliśmy jej kolejną odsłonę.

Karolina Grysiak

Na profilu Krakowskiego Biura Festiwalowego na portalu Allegro oraz w trzech punktach sieci informacji miejskiej InfoKraKów (przy ul. św. Jana 2, w pawilonie Wyspiańskiego przy pl. Wszystkich Świętych 2 oraz w Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego przy ul. Powiśle 11) można kupić specjalne karnety na wybrane festiwale organizowane w przyszłym roku przez KBF oraz wydawnictwa przygotowane przez KBF. A wszystko w świątecznych, promocyjnych cenach. Trudno o lepszy prezent gwiazdkowy dla miłośników kultury z najwyższej półki.

Do sprzedaży trafiła limitowana seria karnetów na 9. Festiwal Misteria Paschalia (2–9 kwietnia 2012; cena: 700 zł) oraz jubileuszowy 10. Festiwal Sacrum Profanum (9–15 września 2012, cena: 500 zł). Polecamy także komplet dwóch płyt z serii „Misteria Paschalia Collection” w cenie 20 zł, komplet książek z serii „Linia muzyczna” w cenie 60 zł (można także wybrać osobno każdy z tomów – „Nowa muzyka niemiecka”, „Nowa muzyka amerykańska”

i „Nowa muzyka brytyjska” – każdy w cenie 25 zł) oraz wzruszający „Jan Paweł II. Album rodzinny” – w cenie 35 zł. Warto się pospieszyć: liczba karnetów i wydawnictw jest ograniczona.

UWAGA: karnety obejmują wstęp na wszystkie koncerty danego festiwalu i upoważniają do odbioru biletów w pierwszej strefie. Karnety należy wymienić na bilety wstępu. W momencie rozpoczęcia sprzedaży biletów skontaktujemy się bezpośrednio z nabywcami karnetów. W razie pytań prosimy o kontakt pod adresem: rezerwacje@biurofestiwalowe.pl

Krakowskie Biuro Festiwalowe to znacząca polska instytucja realizująca najważniejsze wydarzenia kulturalne w skali kraju i Europy. Organizuje prestiżowe festiwale: Misteria Paschalia i Sacrum Profanum, jest także promotorem takich projektów kulturalnych jak: Festiwal Muzyki Filmowej, Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego Off Plus Camera, Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia, Międzynarodowy Festiwal Literacki im. Josepha Conrada, Burn Selector Festival. KBF jest także wydawcą magazynu „Karnet”, zarządza powstającym centrum kongresowym ICE oraz Krakowską Komisją Filmową, administruje punktami sieci informacji miejskiej InfoKraKów, a także prowadzi portal [Krakow.travel](http://www.krakow.travel). Więcej na: www.biurofestiwalowe.pl.

O powstaniu dziecięcej architektury

Czy nadchodzi rewolucja w projektowaniu krakowskich przestrzeni publicznych? I jak duży będzie w niej udział najmłodszych mieszkańców naszego miasta – głównych użytkowników parków i ogródków jordanowskich? Pierwszy etap projektu „Kolorowa przestrzeń” pozwolił odkryć ten nieznaną dotąd potencjał.

Jan Bińczycki

Projekt na zlecenie Wydziału Strategii i Rozwoju Miasta przygotowała pracownia k. Składa się z konkursów i warsztatów. Idea powstała 1,5 roku temu, a jej pierwszy plon można było obejrzeć w listopadzie w magistracie. Wręczając nagrody laureatom, Elżbieta Koterba, Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rozwoju Miasta Krakowa, wyraziła uznanie dla potencjału młodych i najmłodszych projektantów. Jednym z efektów

akcji jest właśnie stworzenie płaszczyzny dyskusji z dziećmi. – Postanowiliśmy potraktować poważnie głównych użytkowników placów zabaw – mówi Leszek Jasiński, p.o. kierownika Referatu ds. Rewitalizacji w Wydziale Strategii i Rozwoju Miasta. – Uważamy, że to zapoczątkuje nie tylko w rozwoju miasta, ale także w obywatelskiej edukacji młodych krakowian. I już widać pierwsze efekty! Proszę zwrócić uwagę, że w każdym niemal projekcie dzieci zaznaczyły miejsce na kawiarnię albo ławeczki dla swoich opiekunów – komentuje.

Do eksperymentu wybrano park im. Wojciecha Bednarskiego i skwer przy ul. Lipowej. – Na temat rewitalizacji parku rozmawia się od dawna, a teren przy ul. Lipowej został przeznaczony na ogólnodostępny skwer – podkreśla Aurelia Czerwińska-Pacura z Rady Dzielnicy XIII, która reprezentowała samorząd Podgórze w konkursowym jury.

Do broszury z nagrodzonymi projektami dodano także część katalogu „Naturalne place zabaw” pracowni k. Zawiera proste i tanie elementy małej architektury wykonane z łatwo dostępnych materiałów – pniaków, kamieni, tkanin. Jedną z propozycji to... jadalny skwer obsadzony dyniami, kapustą i słonecznikiem. – To jest prowokacja, swoisty antykatalog – mówi Anna Komorowska z pracowni k. – Place zabaw są zwykle chaotyczną zbieraniną różnych sprzętów. Chcielibyśmy udowodnić, że dzieciom wystarczy stworzyć przestrzeń do wyrażania siebie, miejsce, którego znaczenie będą mogły swobodnie dopowiedzieć, posługując się wyobraźnią. Będziemy się starali nadal go rozwijać. W całej Europie wraca się do naturalnych placów zabaw. Myślę, że także w Polsce mogłyby stanowić pewien standard – komentuje Anna Komorowska.

Sprawozdanie Nadzwyczajnej Komisji Rady Miasta Krakowa ds. Reformy Finansów Miasta Krakowa (skrót merytoryczny)

1. Komisja została powołana uchwałą Rady Miasta Krakowa. Celem prac komisji było z jednej strony wyjaśnienie przyczyn złej sytuacji finansowej miasta, a z drugiej – analiza i weryfikacja działań prezydenta w zakresie reform finansów miasta. Komisja spotkała się w okresie lipiec–październik 14 razy i przedstawiła swoje sprawozdanie.
2. Analizując sytuację miasta, komisja w raporcie przypominała najważniejsze wydarzenia związane z finansami miasta, przedstawiła przewidywane sytuacje w okresach następnych, w szczególności:
  - W okresie styczeń–kwiecień 2011 – okazało się, że trzeba zapłacić faktury z 2010 roku (41 mln zł), co zrealizowano z dużym opóźnieniem, trzeba było uiścić płatność za budowę stadionu Cracovii, zaobserwowano nieznaczne opóźnienia w realizowaniu zobowiązań.
  - W okresie maj–lipiec 2011 RIO wstrzymało możliwość zaciągania kredytów, została wstrzymana emisja obligacji, powstały znaczne opóźnienia w realizacji zobowiązań, prezydent zablokował część zadań, gmina zaciągnęła kredyty awaryjne (50 mln zł), RIO zmieniła decyzję, umożliwiając emisję obligacji, wreszcie na wniosek prezydenta RMK przyjęła pakiet zmian opłat i danin miejskich, prezydent odblokował realizację zadań, w tym zadań lokalnych.
  - W okresie sierpień–wrzesień, mimo przeprowadzonej emisji obligacji, ponownie prezydent zablokował część zadań, w tym zadania lokalne, prezydent wdraża program oszczędnościowy w zakresie zadań bieżących i części małych zadań inwestycyjnych, skarbnik steruje bieżącym regulowaniem i zaciąganiem zobowiązań.
  - W okresie październik–listopad zachodzą nowe okoliczności – wg analiz skarbnika na koniec roku może zabraknąć w stosunku do danych budżetowych 160–190 mln zł dochodów (w tym: zbyt wysokie oszacowanie przez prezydenta dochodów ze sprzedaży mienia, sprzedaży prawa do logo stadionu, otrzymania środków UE, zbyt wysokie oszacowanie dochodów z PIT i CIT oraz zbyt wysokie oszacowanie dochodów przez RMK; udział prezydenta w przeszacowaniu – 50%, rada 16%, Ministerstwo Finansów – 34%, dodatkowo nie ma w budżecie pokrycia na część zadań (podwyżki dla nauczycieli, środki na becikowe i dodatki mieszkaniowe), prezydent proponuje uchwały korygujące dochody i redukujące część zadań.
  - W 2012 roku przewiduje się pogłębienie procesów, które miały miejsce w 2011 roku, można się spodziewać bardziej surowych działań organów kontrolnych, podobnie będzie wyglądała sytuacja w latach 2013–2014.
3. Komisja oceniając przedstawione wyżej zdania zaszły oraz przewidywane, stwierdziła, że przyczynami złej sytuacji finansów miasta były:
  - Oczywiście obiektywne, niezależne od działań miasta przyczyny zewnętrzne, takie jak: spowolnienie gospodarcze, obciążanie samorządów zadaniami bez właściwych źródeł dochodów, zmniejszanie się dochodów z PIT i CIT. Jednak przyczyny te dotyczą ogółu samorządów, a biorąc pod uwagę zdecydowanie trudniejszą sytuację Krakowa w porównaniu z trudną sytuacją innych samorządów, nie to było zasadniczym powodem szczególnie trudnej sytuacji Krakowa.
  - Działania RIO, wstrzymujące na pewien okres możliwość zaciągania długu miały oczywiście wpływ na sytuację miasta, jednak po zmianie tej decyzji sytuacja finansowa miasta nie poprawiła się, co oznacza, że także decyzja RIO nie była zasadniczą przyczyną złej sytuacji.
  - Niewłaściwa konstrukcja budżetu i WPF, w szczególności wprowadzanie przez prezydenta (50%), w wyniku danych rządowych (34%), RMK (16%) dochodów bez pełnego uzasadnienia, kumulowanie przesuniętych płatności, w tym niezaplacanych w 2010, zbyt niskie oszacowanie przez prezydenta wydatków, nieuwzględnianie (w tym przez RMK) konieczności corocznego dostosowywania danin, opłat i podatków – to jedna z zasadniczych przyczyn złej sytuacji miasta.
  - Niewłaściwa reakcja miasta na sygnały ostrzegawcze, w tym w szczególności: zbagatelizowanie wyników audytu ostrzegającego o przyszłych problemach miasta, rozluźnienie dyscypliny finansowej przy zawsze wzrastających dochodach, strategia reagowania na pierwszą fazę kryzysu, gdzie inne miasta poczyniły ogromne redukcje wydatków, brak właściwej koordynacji działań jednostek miasta, brak planów awaryjnych, brak wcześniejszego (początek roku) reagowania na przyszłe problemy, złe planowanie harmonogramu płatności umów (płatności za budowę stadionu ustalono na najgorszy możliwy termin) – to kolejna zasadnicza przyczyna problemów Krakowa.
  - Niewłaściwe wykorzystywanie potencjału miasta i UMK, w szczególności niereagowanie na ostrzeżenia, opracowania i audyty, nieuwzględnianie postulatów, w tym oszczędnościowych, wydziałów i jednostek, zła współpraca z RMK i nieinformowanie o realnej sytuacji.
  - Niewłaściwa informacja, zarówno dla RMK, jak i dla opinii publicznej, nieinformowanie o problemach, niewykrywanie sytuacji do akcji informacyjnej i edukacyjnej.
4. Komisja przedstawia szereg wniosków dotyczących różnych obszarów funkcjonowania miasta:
  - Komisja stwierdza, że sytuacja finansów miasta jest dramatyczna i wymaga zdecydowanych, odważnych działań. Brak takowych zakończyć się może katastrofą.
  - Konieczna jest zasadnicza zmiana w konstruowaniu budżetu i WPF, uwzględnianie realnych dochodów i wydatków, w szczególności preferowanie wydatków obowiązkowych, wskazane jest rozważenie wstrzymania realizacji części inwestycji, w tym inwestycji strategicznych, a także ustalenie nowego harmonogramu płatności zobowiązań, wskazane jest ustalenie procedur reagowania na sygnały ostrzegawcze.
  - Już w 2011 roku powinny być wdrożone poważne działania oszczędnościowe, o poważnych problemach powinna być poinformowana opinia publiczna, mają być zmienione założenia WPF na 2012 rok i dalsze lata, uwzględnione propozycje RMK w zakresie reformy finansów.
  - W 2012 roku powinny być wdrożone strategiczne reformy finansów miasta, a także uwzględnione zmiany w ustawie o finansach publicznych.
  - Komisja zaproponowała też szczegółowe wnioski w zakresie projektowania i realizowania budżetu miasta, uwzględniające środki przenoszone z roku ubiegłego, obowiązek uzgadniania planów finansowych, tworzenie tzw. harmonogramu płatności „pro forma” do czasu uchwalenia budżetu, wdrożenie wieloletniego planowania wydatków bieżących.
  - Komisja zaproponowała też szczegółowe działania w zakresie funkcjonowania UMK i miejskich jednostek organizacyjnych, w szczególności niedublowanie działań przez struktury UMK, zmianę funkcjonowania budżetu zadaniowego, wprowadzenie obowiązku uwzględniania zadań możliwych do rezygnacji w sytuacji kryzysowej.
5. Komisja zajęła się także planowanymi reformami finansów miasta, analizując działania prezydenta w zakresie realizacji uchwały kierunkowej RMK w sprawie reformy finansów miasta oraz analizując przedstawione działania własne prezydenta w zakresie reformy finansów.
6. Analizując realizację uchwały kierunkowej RMK, komisja stwierdza:
  - Prezydent i UMK zdecydowanie chciał realizować uchwałę kierunkową RMK w sprawie reformy finansów miasta, ustalili harmonogram, proponował zmiany terminów.
  - Jednak prezydent nie przedstawił propozycji realizacji założeń uchwały, poza działaniami oszczędnościowymi.
  - Komisja stwierdza, iż prezydent i stosowne struktury UMK miały dobrą wolę, ale prawdopodobnie zakres propozycji przekroczył możliwości realizacji.
  - Propozycje RMK w zakresie reform (nowe źródła dochodów, restrukturyzacja zadłużenia, działania osłonowe i rekompensacyjne, plany awaryjne, nowe, partycypacyjne zasady tworzenia budżetu i WPF) powinny być rozważone i wdrożone, także z wykorzystaniem udziału zewnętrznych podmiotów.
  - Brak wdrożenia propozycji RMK skutkować może popełnianiem coraz większych i poważniejszych błędów, spowoduje też negatywną reakcję społeczną.
7. Analizując działania własne prezydenta, komisja stwierdza:
  - Prezydent przedstawił listę uchwał zmieniających i redukujących część zadań i wydatków fakultatywnych, w tym: skasowanie części nagród, stypendiów i działań pomocowych, zwolnień z podatków, opłat i innych zobowiązań.
  - Prezydent przedstawił listę szczegółowych zmian w zakresie programów gminnych, likwidacji niektórych placówek pomocowych.
  - Prezydent przedstawił obszary zmian strategicznych, w tym: reorganizacji krakowskich szkół, restrukturyzacji instytucji kultury, optymalizacji inwestycji i nowych zasad finansowania, przegląd efektywności członkostwa Krakowa w organizacjach krajowych i zagranicznych, restrukturyzacji miejskich jednostek organizacyjnych, optymalizacji polityki kadrowo-zatrudnieniowej.
  - Przedstawione propozycje pokazują tylko bardzo ogólne kierunki działania, porządkujące pewne obszary. Wskazane jest jednak określenie priorytetów, selektywnego wyboru działań oszczędnościowych.
  - Komisja wskazuje na brak działań w kilku kluczowych kierunkach i zaleca uwzględnienie projektu zwiększania bazy podatkowej PIT, restrukturyzację harmonogramu płatności i restrukturyzację prowadzenia inwestycji.
  - Komisja uznała, że w tej sytuacji nie jest możliwe analizowanie i weryfikowanie propozycji prezydenta, zadanie to powinna w przyszłości realizować RMK.
  - Komisja jako kluczowe uznaje działania informacyjne, zarówno RMK, jak i opinia publiczna muszą być szczegółowo informowane o działaniach, działania reformatorskie powinny być w tym obszarze wręcz konsultowane.
8. Podsumowując:
  - Na dziś prezydent realizuje przede wszystkim działania oszczędnościowe.
  - Działania oszczędnościowe są niezbędne, wskazane jest jednak działanie selektywne, osłona części grup społecznych.
  - Niezbędna wydaje się restrukturyzacja płatności i restrukturyzacja inwestycji.
  - Wskazane jest rozszerzenie reform na nowe kierunki, w tym nowe źródła dochodów.
  - Bezwzględna jest nowa polityka informacyjna, nieukrywanie trudności, niestosowanie przesadnego optymizmu.

Nadzwyczajna Komisja Rady Miasta Krakowa
ds. Reformy Finansów Miasta Krakowa

Wiatraki zamiast schronów

14 listopada, podczas nadzwyczajnej sesji Rady Miasta Krakowa, zaprezentowano raport Nadzwyczajnej Komisji Rady Miasta Krakowa ds. Reformy Finansów Miasta Krakowa. Podkreślano merytoryczny charakter dokumentu i bardzo poważne podejście do problemów finansowych Krakowa. Z **Bogusławem Kośmiderem**, Przewodniczącym Rady Miasta Krakowa, rozmawiał Jan Bińczycki.

foto: Wiesław Majka / UMK

Bogusław Kośmider – bankowiec i ekonomista, absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Radny Krakowa od 1994 r. Od III kadencji Wiceprzewodniczący Rady Miasta Krakowa. W VI kadencji wybrany na stanowisko Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa. Wieloletni harcmistrz RP. Działal społecznie w wielu organizacjach, m.in. Klubie Rotary i Aeroklubie Krakowskim.

Komisja zakończyła działalność. Jaki jest plan jej prac?

Bogusław Kośmider: Powstał bardzo poważny raport o najważniejszych problemach miasta. O niektórych rzeczach napisaliśmy drastycznie. Sytuacja jest dramatyczna i wymaga głębokich reform. Choć zewnętrzna sytuacja miała wpływ na kondycję Krakowa, to nie była główną przyczyną. Były nią błędy miasta. Błędy w budżetach, wieloletnim planie finansowym, w polityce informacyjnej. Do tego brak reakcji na przestrogi i sygnały ostrzegawcze i niewykorzystywanie potencjału miasta. To nie zaczęło się w roku 2011. W 2008 roku Kraków zareagował na kryzys inaczej niż inne miasta, które wtedy robiły cięcia i oszczędności w zakresie inwestycji. My tego nie zrobiliśmy. Teraz trzeba wyciągnąć właściwe wnioski. Uznaliśmy, że należy skończyć z politycznym uchwalaniem budżetu, dostosowywaniem dochodów do wydatków.

Mieszkańców może niepokoić widmo restrukturyzacji przez magistrat sieci szkół i innych instytucji.

BK: Te wątki powinien przedstawić pan prezydent, co zresztą wstępnie zrobił na posiedzeniu komisji. My postawiliśmy na sposoby wyjścia z kryzysu, które będą możliwie najmniej uciążliwe dla mieszkańców: rozszerzenie bazy podatkowej, rozważenie zmiany terminu spłaty niektórych zobowiązań i przeprowadzenia inwestycji.

W czasie nadzwyczajnej sesji wiele uwagi poświęcił Pan osłonom dla mieszkańców.

BK: Jeśli się chce robić oszczędności, wprowadzać podwyżki, to nie wolno działać na ślepo, nieselektywnie. Seniorzy, ludzie dotknięci chorobami i innymi sprawami losowymi nie mogą być przez reformy zagrożeni. Proponujemy dla takich osób program selektywnych osłon.

Wróćmy do polityki informacyjnej. Do kogo ma być adresowana magistracka sprawozdawczość?

BK: Uznaliśmy, że jedną z przyczyn kryzysu i poważnych błędów było to, że prezydent, urząd nie przekazywali odpowiedniej informacji. Dość

długo opinia publiczna tkwiła w przekonaniu, że sytuacja jest w miarę dobra. Pan prezydent mówił, że te informacje były w dokumentach. Tak, były. Znaleźliśmy je. Niemniej rzecz nie polega na tym, by znajdować problemy w wyniku długotrwałego badania przez specjalistów, lecz na tym, by mierzyć się z nimi w otwarty sposób. Nie można nie mówić o problemach w nadziei, że same się rozwiążą. To powoduje wzrost oczekiwań u mieszkańców, a potem frustrację, że oczekiwania nie mogą zostać spełnione. Najlepszym przykładem są dzielnice. Najpierw im zablokowano środki, później odblokowano, by znów zablokować. Radni dzielnic muszą się tłumaczyć przed mieszkańcami, że chcieli dobrze, a nie wyszło. A to przecież nie ich wina. Z tego, co się wydarzyło, wynika, że informacja powinna być bardziej dostępna, otwarta. Zarówno wobec rady miasta i rad dzielnic, jak i wobec mieszkańców. Ludzie muszą wiedzieć, znać prawdę od początku do końca. Nie można liczyć, że się domyślą, sami ją znajdą. Muszą dostać jasne, czytelne informacje. Nie mogą być zaskakiwani.

Kiedy rozmawialiśmy na temat reformy finansów kilka miesięcy temu, powiedział Pan, że trudna sytuacja to okazja do zbudowania rozwiązań nie tylko na chude lata, ale także na okres prosperity. Takich, które będą procentować w dalszym rozwoju miasta.

BK: Niewątpliwie! Jeszcze raz podkreślam, nie chodzi nam o oszczędności i podwyżki, ale o reformy strukturalne, o poszerzenie bazy podatkowej, o oszczędności nieobciążające mieszkańców. Takie pomysły to na przykład „groupon energetyczny”, czyli grupa zakupowa energii. Możemy płacić 20% mniej za energię. W skali miasta to dziesiątki milionów złotych. Kiedy wprowadzimy te rozwiązania, to skutki będą promieniować na dobre i złe lata. W końcówce tej kadencji chcemy odłożyć jakąś pulę środków na udział własny w zadaniach współfinansowanych przez Unię Europejską, w nowym rozdaniu w latach 2014–2020. A to oznacza, że będziemy mogli więcej zrobić. Jeśli uzyskamy odpowiednią nadwyżkę operacyjną, to więcej pieniędzy pójdzie na ważne inwestycje, w tym w szczególności na lokalne inwestycje. Kryzys ma mnóstwo wad i jedną zaletę. To czas, w którym reformy muszą zostać wykonane. Ludzie prędzej czy później zrozumieją, że nie ma innego wyjścia. To zwykle okres trudnych wyrzeczeń, ale także mądrych decyzji. To dobra konkluzja tego, co się działo na nadzwyczajnej sesji RMK i wcześniej. Podsumowując nasze sprawozdanie, powiedziałem, że kiedy wieje wiatr historii, jedni budują schrony, a inni wiatraki. Chciałbym, by Kraków postawił na wiatraki. Mamy odpowiedni potencjał i chcę, aby się udało.

Odtajnione klisze w Nowej Hucie

Nowa Huta to jedna z kolebek „Solidarności”. Porozumienie Dzielnic Nowohuckich oraz Region Małopolski NSZZ „Solidarność” przygotowały uroczystości podsumowujące trzydziestolecie wprowadzenia stanu wojennego oraz walki solidarnościowego podziemia.

Jan Bińczycki

Uroczystości w sobotę 17 grudnia rozpoczną złożenie kwiatów pod pomnikiem Bogdana Włosika oraz uroczysta msza w intencji ojczyzny w kościele Matki Bożej Królowej Polski Arka Pana. Patronatem honorowym uroczystości objęli: ks. kardynał Stanisław Dziwisz – Metropolita Krakowski, dr Marek Lasota – Dyrektor IPN w Krakowie oraz Przewodniczący RMK Bogusław Kośmider. Uwagę czytelników dwutygodnika KRAKÓW.PL postanowiliśmy skupić na jednym ze zdjęć z prezentowanej na placu przed kościołem wystawy „Stan wojenny w SB-ckim albumie”.

Co jest na fotografiach? – To zdjęcia z materiałów operacyjnych Służby Bezpieczeństwa – tłumaczy Stanisław Malara, zastępca przewodniczącego Rady Dzielnic XVI Bierńcyce, działacz podziemnej „Solidarności”, jeden z inicjatorów wystawy.

Te zdjęcia nigdy nie miały ujrzeć światła dziennego. Przetrwały właściwie cudem, bo wszystkie dokumenty na temat Nowej Huty były systematycznie niszczone w okresie rządu kontraktowego. Mają ogromną wartość historyczną: można z nich wyczytać, jak aparat represji traktował opozycję.

Na co zwracać uwagę w czasie oglądania? – Jest tam taka bardzo ważna i wymowna fotografia – mówi Stanisław Malara. – Przedstawia pacyfikację Nowej Huty w nocy z 15 na 16 grudnia. W hali walcowni zgniatacz kłęczą

uczestnicy strajku. Są przygotowani na ewentualność pacyfikacji. Już od wczesnego wieczora grupowały się wokół kombinatu siły wojskowo-milicyjne, samochody, czołgi. Plk. Mazurkiewicz wyznaczony na komisarza huty informował, że jeśli nie zakończymy strajku, użyją siły. Załogi poszczególnych wydziałów były przygotowane do biernego oporu. To właśnie taka sytuacja. Znakiem miała być modlitwa lub śpiewanie pieśni patriotycznych.

Organizatorzy wielokrotnie obejrzeni wszystkie zgromadzone na wystawie fotografie. Stanisław Malara nie wie, co się działo ze zdjęciem ze zgniatacza, w jaki sposób przetrwało systemowe niszczenie, nie rozpoznaje też nikogo ze zgromadzonych w hali ludzi. – To anonimowi nowohuccy robotnicy, drobna część mas, które opowiedziały się za wolnością. To kawałek naszej historii – kwituje.

Ekspozycja przed kościołem Matki Bożej Królowej Polski Arka Pana.

foto: Jan Bińczycki / UMJK

Kalendarium Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa i wiceprzewodniczących

25 listopada

• II Zjazd Absolwentów XVII LO im. Młodej Polski w Krakowie w związku z 20-leciem powstania w Polsce klas dwujęzycznych z językiem francuskim, ul. Złoty Róg 30.

28 listopada

• Musical Maria Severa – spektakl dyplomowy studentów IV roku Wydziału Aktorskiego, Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego.

29 listopada

• Konferencja „Inteligentne miasto Kraków – rekomendacje dla Polski”, Krakowski Park Technologiczny.
• Otwarcie boisk sportowych „orlik” przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 3.

30 listopada

• Uroczysta ceremonia dekoracji Orderem Uśmiechu Adolfa Weltschka, Dyrektora Teatru Groteska, ul. Skarbowa 2.

2 grudnia

• Jubileusz 50-lecia Zespołu Szkół Ogólnokształcących Sportowych nr 2, os. Teatralne 35.
• Spotkanie graudacyjne absolwentów Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Krakowie, ul. Straszewskiego 22.

6 grudnia

• Konferencja „Wspierać rozwój, chronić dziedzictwo: Małopolska modernizuje z głową”, sala obrad RMK.

Radni z bliska

W ramach naszego cyklu rozmów z radnymi przedstawiamy ich sylwetki i priorytety w działalności samorządowej, ale także działalność zawodową i społeczną. **Anna Prokop-Staszecka** opowiada jednak nie tylko o sprawach zdrowia. Rozmawiał Jan Bińczycki.

foto: Jan Bińczycki / UMK

Anna Prokop-Staszecka – dr nauk medycznych, pulmonolog i absolwentka studiów podyplomowych z zakresu zarządzania placówkami medycznymi. Dyrektor Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II w Krakowie. Radna klubu Przyjazny Kraków. Zasiada w komisjach: rodziny i polityki społecznej, ds. wykorzystania funduszy Unii Europejskiej i w Komisji Zdrowia i Profilaktyki oraz Uzdrawiskowej RMK.

Siedzimy u Pani w gabinecie w Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II. Z zewnątrz kompleks budynków wygląda niepozornie. A to ładnych parę hektarów i w dodatku ogromny plac budowy.

Anna Prokop-Staszecka: To ponad 10,5 ha. Realizowane są tu dwie inwestycje w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Powstaje centrum ostrej klatki piersiowej w ramach projektu „Zintegrowane centrum specjalistycznej medycyny ratunkowej”. Drugi projekt to „Rozwój Krakowskiego Centrum Badań i Technologii Medycznych”. Będą oczywiście działać oddziały chorób serca, naczyń, transplantologii, płuc, ale również neurologii z udarami, które w Krakowie traktuje się nieco po macoszemu. Mam nadzieję, że budowy skończą się w 2012 r. lub z niewielkim poślizgiem. Dofinansowanie z funduszy unijnych sięga 85%, wkład własny szpitala to 15%.

Nasze centrum nowych technologii wraz z edukatorium mają służyć współpracy pomiędzy lekarzami, biologami, genetykami, inżynierami. W styczniu 2011 roku, wspólnie z AGH, Politechniką Krakowską, Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie, Instytutem Gruźlicy i Chorób Płuc w Rabce Zdroju, Instytutem Fizyki Jądrowej

PAN i Instytutem Zootechniki, założyliśmy konsorcjum. Pierwszym efektem jest uruchomienie studiów podyplomowych z zakresu nowoczesnej diagnostyki i terapii medycznej. Ponadto specjaliści będą się zastanawiać, jak stworzyć skuteczne i tanie technologie medyczne. Dla przykładu podam, że studentom AGH udało się zbudować robota do terapii dzieci z porażeniem mózgowym, który jest trzydzieści razy tańszy niż te dostępne na rynku. Mam nadzieję, że podobnych innowacji będzie więcej.

Szpital specjalizuje się w chorobach cywilizacyjnych.

AP-S: Szpital powstał w 1917 r. jako zakład sanitarny zajmujący się chorobami zakaźnymi, w tym gruźlicą płuc, która była wtedy największym problemem. Obecnie mamy epidemię miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i chorób nowotworowych. W strategię rozwoju szpitala wbudowane jest to, co w tej chwili jest najważniejsze, czyli: choroby serca, naczyń, płuc i transplantologia. Jest też niewielka, ale ważna działka chorób zakaźnych, np. neuroinfekcji, z leczenia których słynie pan dr Ryszard Konior, także Wojewódzkie Centrum Diagnostyki i Terapii Wirusowych Zapaleń Wątroby i Hepa-

tologii. W zakresie chorób serca mamy wszystkie potrzebne kliniki. Działa też centrum chorób rzadkich. Prowadzi je prof. Piotr Podolec. Przyjeżdżają specjaliści z zagranicy. Pracują nad rozwiązywaniem nowych problemów. Bo np. podręczniki nie mówią, jak dbać o pacjentów, którzy byli operowani w dzieciństwie, a teraz są dorośli i mają problemy zdrowotne.

Funduszami europejskimi zajmuje się Pani także w samorządzie. Czy w kolejnej transzy, lata 2014–2020, Kraków pozyska ich równie wiele jak w poprzedniej?

AP-S: Trwają przymiarki. Chcielibyśmy, by drugie podejście było przynajmniej tak udane jak to pierwsze. Miasto i województwo odniosły w dziedzinie pozyskiwania środków z UE spory sukces, choć oczywiście zawsze znajdą się malkontenci. Ale wiele udało się osiągnąć, pomimo że kontrolerzy byli czasami nadgorliwi, a my uczyliśmy się procedur i implementacji prawnych.

Czy krakowianie są zdrowi? Choć coraz mniej u nas wielkiego przemysłu, okazuje się, że ich kondycja nadal się pogarsza. Choćby dzieci. W skali całego kraju 73% z nich ma wady postawy.

AP-S: Pewnych rzeczy w edukacji i ochronie zdrowia nie da się zrobić bez zmian wprowadzonych przez rząd. Nakłady na zdrowie wzrosły kilkanaście razy przez ostatnie dwudziestolecie. Ale to nijak się ma do ceny rozwoju i zastosowania nowych technologii medycznych w diagnostyce i w leczeniu. Ważna jest także profilaktyka i świadomość chorób, czyli edukacja społeczeństwa, moda na zdrowy styl życia – i na to także jest za mało pieniędzy w budżecie. Profilaktyka powinna dotyczyć przede wszystkim dzieci. Cieszy mnie ogromnie jako radną, że miasto finansuje wiele programów prozdrowotnych. Brakuje jednak uświadomienia rodziców, nauczycieli i współpracy pomiędzy lekarzami, szkołami a samorządem.

Ostatnio byłam na spotkaniu z Andrzejem Stasiukiem. Powiedział, że technika sprawia, że tracimy z oczu drugiego człowieka. Życie oglądamy w serialach. Trafna diagnoza. Ludzie zamykają się w swoich enklawach, sąsiadów spotykają tylko w czasie zebrań lokatorów.

W radzie zajmuję się też sprawami socjalnymi. Wierzę w rozwiązania systemowe, ale trzeba też wzbudzać w ludziach zainteresowanie bliżni, swoistą „modę na dobroczynność”.

A kogo oprócz Stasiuka lubi pani czytać?

AP-S: Teraz czytam biografię Ordonki. Uwielbiam muzykę operową. Książki i muzyka są dla mnie sposobem na znalezienie spokoju. Polecam taką terapię (śmiech).

Wyjątkowa wizyta małych gości

Środa, 9 listopada 2011 roku była dla jednych zwykłym dniem codziennych obowiązków, a dla innych wielkim wydarzeniem w szkolnym życiu. O splocie tych pierwszych z drugimi poniżej.

Marta Patena*

O godzinie 8 spod Szkoły Podstawowej nr 93 wyruszyły na wycieczkę, pod opieką wychowawczyń i rodziców, dwie klasy: I c i II b. Tramwajem linii 8 dotarły na pl. Wszystkich Świętych, gdzie znajduje się główny gmach miejskiego urzędu, siedziba Prezydenta Miasta Krakowa i Rady Miasta Krakowa, czyli cel wycieczki uczniów.

Rolę gospodyni pełniła Marta Patena – przewodniczącą Komisji Edukacji Rady Miasta Krakowa. Po powitaniu w holu Kamiennym dzieci udały się na spotkanie z prezydentem. Odezwany od codziennych obowiązków Prezydent Miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski (działek pierwszoklasisty) z troską zapytał sześciolatków: „Jak jest?”. Klasa I c, gromkim chórem odpowiedziała, że nie tylko dobrze, ale nawet więcej niż bardzo dobrze, bo jest na szóstkę, czego dowodem był także przyniesiony przez dzieci transparent. Na pamiątkę spotkania uczniowie wręczyli prezydentowi pracę plastyczną z motywami Krakowa wykonaną na zajęciach szkolnych.

Po wykonaniu pamiątkowej fotografii prezydent wrócił do swych obowiązków, a dzie-

ci kontynuowały zwiedzanie; zobaczyły: salę im. J. Lea, gdzie spotykają się przed sesją radni z przedstawicielami wszystkich wydziałów UMK, i foyer przed salą obrad z pięknym, zabytkowym okrągłym stołem.

W najpiękniejszej sali naszego miasta, sali obrad Rady Stołecznej Królewskiego Miasta Krakowa, odbywały się przygotowania do sesji: podłączanie urządzeń do elektronicznego głosowania, instalowanie ekranu do wyświetlania informacji o przebiegu sesji i prezentacji oraz przynoszenie potrzebnych dokumentów. Przez godzinę pozostała do rozpoczęcia obrad dzieci mogły wczuć się w rolę radnych: usiadły na fotelach i wysłuchały opowieści o organizacji codziennej pracy rady, podobnej do obowiązków samorządu klasowego i szkolnego. Mali goście zasympali pytaniami gospodynię spotkania. Pytali między innymi o to: jak zostać prezydentem Krakowa i kto wybiera radnych, do kogo zwrócić się o nowoczesne boisko w ich szkole, co pan prezydent robi dla osób niepełnosprawnych i jak dba o dzieci, ile jest radnych w mieście, a ile w dzielnicach.

Później mali goście zajęli miejsca na tzw. galerii, otrzymali foldery ze składem Rady Miasta Krakowa i obserwowali, jak radni schodzą się na

W numerze 17. dwutygodnika KRAKÓW.PL z 12 października br., na str. 22, w „Kalendarium Przewodniczącego RMK i wiceprzewodniczących” błędnie podaliśmy, że Harcerski Krąg Seniorów Komбатantów działa w strukturach ZHR. Oczywiście działa on w strukturach Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP). Za pomyłkę przepraszamy.
Redakcja KRAKOWA.PL

sesję, rozpoznając ich ze zdjęć. Przechodzący przewodniczący rady Bogusław Kośmider przywitał się z uczniami, chwalać się mocą swojego głosu i po krótkiej rozmowie otrzymał w podarunku pracę plastyczną, która później wystawiona była na specjalnych sztalugach na sali obrad, podczas sesji.

Wszyscy wykonujący swoje zwykłe codzienne obowiązki, przechodząc obok siedzących dzieci, pytali gospodynię spotkania, skąd takie grzeczne dzieci, a ona z dumą odpowiadała, że z jej dzielnicy – Bronowic.

Po obejrzeniu części sesji, w tym oficjalnego powitania gości: klas I c i II b ze Szkoły Podstawowej nr 93 im. L. Rydla w Krakowie z wychowawczyniami, uczniowie w absolutnej ciszy opuścili salę obrad, wychodząc klatką F. Wielką radość sprawiły im drobne upominki od prezydenta miasta, którymi zostali obdarowani wszyscy mali goście.

Dwie godziny przypadkowych relacji: codziennych, zwykłych czynności dla jednych i świątecznych czynności dla drugich stały się powodem do różnorodnych refleksji i emocji wywołanych spotkaniem.

*Przewodnicząca Komisji Edukacji RMK

Klasa I c oraz II b ze Szkoły Podstawowej nr 93 im. L. Rydla.

Jestem zwolennikiem zasady stosowności

O jubileuszach, łączeniu pasji sportowych z językoznawstwem, o bilingwizmie i dzisiejszych studentach z profesorem **Janem Ożdżyńskim**, kierownikiem Katedry Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, rozmawiała Beata Klejbuk-Goździalska.

foto: archiwum prywatne

Prof. dr hab. Jan Ożdżyński – kierownik Katedry Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, autor 7 książek i ponad 80 rozpraw i artykułów z zakresu leksykologii historycznej, słownictwa specjalnego, pragmatyki językowej, psycholingwistyki, socjolingwistyki, gramatyki komunikacyjnej, lingwistyki kognitywnej i kulturowej oraz zagadnień kształcenia sprawności językowych, promotor 4 doktorów i ponad 200 prac dyplomowych i magisterskich. Odznaczony m.in. Medalem Komisji Edukacji Narodowej i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Panie Profesorze, w tym roku obchodzi Pan podwójny jubileusz...

Jan Ożdżyński: Tak, rzeczywiście – kończę siedemdziesiąty rok życia i jednocześnie świętuję 45-lecie swojej pracy naukowo-dydaktycznej. A gdyby wziąć pod uwagę moje pierwsze teksty, które powstały w studenckim kole młodych językoznawców, to pewnie byłoby to pięćdziesięciolecie...

Przy okazji jubileuszu nie sposób nie zapytać o początki kariery naukowej i przyczyny zainteresowania językiem...

JO: Pochodzę z Kielecczyny – Liceum Ogólnokształcące im. J. Cheptowicza ukończyłem w Ostrowcu Świętokrzyskim i właśnie podczas lat spędzonych w szkole średniej wykrystalizowały się moje zainteresowania humanistyczne, przyrodnicze i pedagogiczne. Na pewno ogromny wpływ na moje wybory miała polonistka, Ewelina Lipkowska, która była niedoścignionym wzorem do naśladowania dla młodego adepta polonistyki. Myślę, że zarówno jej subtelne interpretacje poezji współczesnej, jak i ujmujące przymioty duszy nauczycielskiej sprawiły, że związałem niemal całe swoje życie z filologią polską w Wyższej

Szkole Pedagogicznej – dzisiejszym Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie.

Dziś kieruje Pan Profesor Katedrą Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej, ale pierwsze Pana prace dotyczyły sportu...

JO: Tak naprawdę pierwsze prace związane były z dialektologią – początkowo materiał badawczy zbierałem w swoich rodzinnych stronach, później także na Suwalszczyźnie, w Starym Folwarku i w Dolinie Rospudy, jak również w Jurgowie i w Bukowinie Tatrzańskej. Łączyłem wtedy przyjemne z pożytecznym, czyli badania dialektologiczne z turystyką i kajakarstwem. Potem zająłem się współczesnym słownictwem sportowym – taki zresztą był temat mojej pracy magisterskiej. Były to czasy wspólnych wypraw na mecze Cracovii, Wisły czy mojej ukochanej Garbarni, podczas których zbierało się także co ciekawsze wykrzyknienia kibiców. Właściwie całe moje życie związane jest ze sportem – moja żona jest absolwentką Akademii Wychowania Fizycznego, choć ukończyła też filologię polską. Syn, politolog, jest maratończykiem, a ja pasjami uwielbiam narciarstwo biegowe i wprawę kajakowe. Moja praca habilitacyjna doty-

czyła z kolei terminologii morskiej oraz słownictwa flisackiego i żeglarskiego...

Z jednej strony mamy zatem zainteresowanie leksykologią, terminoznawstwem, językowym obrazem świata, z drugiej – lingwistyką edukacyjną i logopedią...

JO: Moje zainteresowania lingwistyczne rozwinęły się w naturalny sposób. W 1983 roku w krakowskiej WSP powołano Podyplomowe Studium Logopedyczne, którego zostałem kierownikiem. Od tego momentu zaczął się formować coraz liczniejszy zespół kompetentnych naukowców i praktyków, oddanych bez reszty dzieciom z zaburzeniami mowy. Mamy świetnych specjalistów zajmujących się m.in. diagnozowaniem kompetencji lingwistycznych ucznia i pacjenta, neurologopedią, dwujęzycznością, kształtowaniem i rozwojem mowy dziecka, współpracujemy z ważniejszymi ośrodkami kształcenia logopedów w Polsce. To naturalne, że zakres badań naukowca nieustannie poszerza się, a w wielu aspektach – wydawałoby się – odrębne dyscypliny nauki mają miejsca wspólne.

Spróbujmy zatem rozwiązać jeden z mitów – czy nauczanie języka obcego od najmłodszych lat może powodować kłopoty z mówieniem w ojczystym języku?

JO: Nie, zdecydowanie nie. Nauka języka obcego działa przede wszystkim stymulująco na uczącego się i na pewno nie jest przeszkodą w poprawnym posługiwaniu się językiem ojczystym. Zagadnienie dwujęzyczności czy wielojęzyczności to bardzo ciekawy i wciąż niezbadany do końca temat – bilingwizm często porównywany jest do góry lodowej, której widzimy jedynie niewielki fragment, a kreatywne aspekty kompetencji językowej kryją się poza jej widoczną stroną.

Panie Profesorze, czy zajęcia ze studentami wciąż sprawiają Panu satysfakcję? Czy dzisiejsi studenci różnią się od tych sprzed parunastu lat?

JO: Oczywiście, jak każdy i ja pewne rzeczy lubię mniej, inne bardziej. Uwielbiam zajęcia seminaryjne, konwersacje, zajęcia, podczas których mam możliwość spontanicznej rozmowy ze studentami. Mniej lubię wykłady, które wymagają wyjątkowej koncentracji i wielu innych sprawności retorycznych. A czy zmienili się studenci? Z pewnością. Dziś wybierają po kilka kierunków, robią wiele rzeczy równocześnie, nie zawsze z pozytywnym skutkiem. Przeszkadza mi też „naruszanie zasad higieny obcowania językowego”, jak mawiał prof. Zenon Klemensiewicz, czyli nie zawsze najpiękniejsza i najczystsza polszczyzna, którą posługują się studenci. A ja jestem zwolennikiem „zasady stosowności” – i w języku, i w życiu.

Wspomnienie krakowskiego poety

Dzisiaj już chyba tylko gdzieś w czeluściach magazynów bibliotecznych znaleźć można tom wierszy „Kolorowe słowa” Wojciecha Skuzy, zapomnianego zupełnie poety. Ukazała się ta książka w Krakowie w 1932 roku nakładem Związku Młodzieży Wiejskiej.

foto: Andrzej Janikowski / Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

Pomnik Adama Polewki stał niegdyś w parku pomiędzy ul. Bydgoską i ul. J. Lea (wówczas F. Dzierżyńskiego), później popierście trafiło do Muzeum Historycznego Miasta Krakowa (Dom pod Krzyżem). Autorem rzeźby jest Wincenty Kucma.

Michał Kozioł

Na stronie 32 „Kolorowych słów” jest wiersz zatytułowany „Studzienka”, czyli „wspomnienie chwil spędzonych z Adamem Polewką, z Jego Zosią i... Marysią”. W wierszu tym są słowa:

– Księżyc lubi się w zaciszach maczać
i szemrać –
łazić, jak poeta z włożoną w kieszeń ręką,
pryskać pluskiem Rudawy, Wisty, Wołgi,
Niemna
i zaglądać do „naszej” w ogrodzie
studzienki – ...
a Marysia se „śpiewa” i – półsennym głosem
opowiada, jak chodzi co noc „sypiać”
z Marksem.

Zachwyliła poetę Wojciecha Skuzę noc spędzona w ogródku obok domu rodziców Adama Polewki. Dom ten stał na ulicy Kasztelańskiej, na Półwsiu Zwierzynieckim, stąd i pobliska Rudawa w wizji poety stała się siostrzycą takich rzecznych potęg, jak Wisła, Wołga i Niemen.

Zapamiętał też Skuza wyznanie studentki Wydziału Rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, która zapewne z wielkim wysiłkiem usiłowała przebrnąć przez „Kapitał”. Jednak z czwórki młodych ludzi nie tylko Marysia „sypiała” z Marksem. Marksistą – i to zdeklarowanym – był sam Adam Polewka. Niestety, właśnie tę fascynację należy z dużym prawdopodobieństwem wskazać jako przyczynę tego, że jest on dziś poetą zapomnianym, a jego niewątpliwie wielki talent nie rozwinął się tak, jak powinien. Króciutka notka w „Encyklopedii Krakowa” wspomina o przynależności Polewki do KPP, PPR i PZPR. Wymienia też tytuły jego trzech dzieł, czyli zbioru felietonów „Kocham i nienawidzę”, przekładu starofrancuskiej farsy „Mistrz Piotr Pathelin” oraz – jak to określił autor encyklopedycznego hasła – „stylizowanego widowiska z życia żaków krakowskich «Igrce w gród wał»”.

Młodość i pasje

Adam Polewka urodził się w 1903 roku w podkrakowskiej wsi Półwsie Zwierzynieckie, któ-

ra w sześć lat po jego urodzeniu została przyłączona do Krakowa. Lubił później podkreślać swoje robotnicze, rzekomo prawdziwie proletariackie pochodzenie. Nie była to do końca prawda. Majstrzy murarscy – taka była profesja ojca przyszłego poety – zawsze zarabiali nie najgorzej, a i domek przy ulicy Kasztelańskiej można traktować jako plamę na proletariackim honorze.

Adaś chodził przez cztery lata do tak zwanej szkoły ludowej. Później uczył się w Gimnazjum św. Jacka i Gimnazjum Realnym w Krakowie. Choć naukę szkolną przerwała mu na krótki czas ochotnicza służba w Wojsku Polskim, maturę zdał w 1921 roku. W czasie studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim był wybitnym działaczem studenckim. Angażował się w wiele przedsięwzięć artystycznych, a także i politycznych, przy czym kierował się coraz bardziej na lewo, odchodząc powoli od Polskiej Partii Socjalistycznej – której aktywnym członkiem był jego ojciec. W 1929 roku Adam Polewka wydał niedużą książeczkę pt. „Serce z czerwonego koralu. Opowieści o św. Mikołaju, Gwiazdce i Nowym Roku”. Jak napisano w biografii Polewki zamieszczonej w Polskim Słowniku Biograficznym, „książka ta spotkała się z życzliwym przyjęciem krytyki”. Rzeczywiście, autor jednej z pochlebnych recenzji porównał nawet Polewkę do Andersena. Niewątpliwie podczas pisania inspirowały autora wspomnienia z dzieciństwa, kiedy chadzał z szopką po kołędzie. Było zatem „Serce” zapowiedzią wielkiego talentu i można tylko wyrazić żal, że autor książki, pochłonięty działalnością pozaliteracką, nie kontynuował tego typu twórczości.

Po skończeniu studiów rozpoczął Adam Polewka pracę w związanym z PPS Towarzystwie Uniwersytetu Robotniczego. W socjalistycznym dzienniku „Naprzód” publikował felietony i recenzje, a w 1929 roku opuścił przejściowo Kraków, aby objąć funkcję kierownika artystycznego działającego w Sosnowcu Teatru Robotniczego TUR. Po półtora roku wrócił do Krakowa. Trudno w ramach jednego artykułu przedstawić niezwykłą aktywność artystyczną Adama Polewki. Współpracował z wieloma czasopismami, pisał artykuły i teksty dla Teatru Artystów „Cricot”, a dla Teatru Akademickiego przygotował widowisko „Otrzęsiny”, które z powodzeniem wystawiono w roku 1935 na dziedzińcu Collegium Maius. Po demonstracyjnym wystąpieniu w 1932 roku z PPS związał się Adam Polewka z KPP, której władze – jak twierdził po II wojnie światowej – skierowały go do pracy legalnej. Choć bardzo zabsorbowany twórczością artystyczną, nie mógł jednak widać żyć bez polityki i po rozwiązaniu KPP wstąpił do Stronnictwa Demokratycznego, a nawet wszedł w skład władz wojewódzkich tego ugrupowania.

Sukces „Igrców”

Z perspektywy czasu wydaje się, że najważniejszą datą w politycznej i artystycznej biografii Adama Polewki był 6 czerwca 1938 roku. Tego dnia w Barbakanie odbyła się prapremiera widowiska „Igrce w gród wałą”. W „Igrcach”, które sam autor nazwał „widowiskiem średniowiecznym”, wiele „ciepłych” słów poświęcono krakowskim radnym.

Między innymi była tam scena, kiedy trzech rajców zastanawia się wspólnie, jak małym kosztem powiesić złodzieja. Sprawa była poważna, jeden z rajców miał bowiem grunt tuż koło miejskiej szubienicy i bardzo obawiał się, że gawiedź przybyła na egzekucję strątuje rosnące tam zboże. Rada w radę postanowiono zachećkać z powieszeniem do żniw. A dla uniknięcia zbędnych kosztów zdecydowano wypuścić złodzieja z ciemnicy, w której trzeba byłoby go żywić. Złoczyńca oczywiście ochoczo przystał na taką propozycję i zobowiązał się do tego, że zaraz po żniwach zjawi się pod szubienicą i da się powiesić.

Dyskurs radnych podsumowywała śpiewka błazna, która kończyła się słowami:

„Mówią, iż w Paryżu nie masz z owsa riżu;

W Krakowie jak w bajce – z osła zrobią rajcę”.

„Igrce” wystawiano w miejskim Barbakanie i za miejskie pieniądze. Widowiskiem zachwycił się ówczesny prezydent Krakowa, doktor Mieczysław Kaplicki. Był on nie tylko świetnym ojcem miasta, którego zasługi można śmiało porównywać z tymi, jakie położyli wielcy władarze Józef Dietl i Juliusz Leo, lecz także człowiekiem obdarzonym poczuciem humoru. Po obejrzeniu spektaklu osobiście pogratulował autorowi. Zgoła nie czuł się oburzony czynionymi przez autora żartami z samorządu. Ufundował też

prezydent Mieczysław Kaplicki nagrodę dla autora „Igrców”. Było to nagroda prywatna – bardzo radykalna lewicowość Polewki była zbyt szeroko znana, aby można mu było przyznać oficjalną nagrodę miasta Krakowa. Można podejrzewać, że szczególnie zachwyciły krakowskiego prezydenta słowa pieśni kończącej widowisko:

Któż wypowie twoje piękno

Krakowie prastary –

Chyba, że na Sukiennicach

Przemówią maskary.

Wojna, socjalizm i polityka

We wrześniu 1939 roku Adam Polewka znalazł się we Lwowie. Szczęśliwie uniknął losu swojego kolegi i wielbiciela, Wojciecha Skuzy, którego wraz z kilkoma innymi polskimi literatami w styczniu 1940 roku aresztowało we Lwowie NKWD. W czerwcu 1940 roku udało się Adamowi Polewce wrócić do okupowanego przez Niemców Krakowa. Gdy skończyła się niemiecka okupacja, wstąpił Polewka do PPR. Autentyczny, przedwojenny komunista mógł w nowej rzeczywistości liczyć na szybki awans. W maju 1945 roku objął funkcję naczelnika Wojewódzkiego Urzędu Informacji i Propagandy, wszedł również w skład wojewódzkich władz PPR.

Lata po drugiej wojnie światowej to okres niezwyklej aktywności Adama Polewki. Niestety nie była to aktywność literacka, lecz polityczna. W krakowskiej prasie i krakowskim radiu walczył namiętnie z „krakowskim kołtunem”. Przepowiadał jego sromotny upadek, gdyż: „W Nowej Hucie, w zakładach przemysłowych Krakowa rosną nowi ludzie epoki socjalizmu. Już dzisiaj silną falą zalewają ulice starego, pięk-

nego miasta, spychając na drugi i trzeci plan wszechwładnego do niedawna kołtuna. Niknie on powoli, jak śmiecie ulewą splukane. Kraków staje miastem socjalistycznym”.

Mimo wielkiego zaangażowania w budowę nowego ustroju i głębokiej wiary w słuszność obranej drogi cieszył się Polewka opinią człowieka niezależnego, zdolnego do krytykowania swoich partyjnych towarzyszy. Opowiadano o nim wiele anegdot. Wśród starszego pokolenia absolwentów krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych krąży do dziś opowieść o tym, jak sprytnie i dowcipnie uratował przez relegacją kilku studentów tej uczelni, którzy mieli nie-szczęście upić się w dniu pogrzebu Józefa Stalina. Słynna też była rada, jakiej rzekomo udzielił pewnemu znanemu krakowskiemu działaczowi. Człowiek ów – a była to bardzo znacząca w Krakowie postać – zadał pytanie, co ma zrobić, aby pamiętały o nim przyszłe pokolenia krakowian? Polewka, który do końca życia lubił czasem pozować na proletariusza z „Półwsio Zwierzynieckiego”, odrzekł bez namysłu: „Ty koż otynkować wieżę Mariacką, to cię bedo pamiętali!”

Adam Polewka zmarł 1 października 1956 roku. Uehonorowano go ulicą, parkiem i popiersiem. Ulica nazywa się dziś Fatimska, park nosi imię św. Wincentego a Paulo, zdjęte z pomnika popiersie stoi w małym lapidarium obok Domu pod Krzyżem. Można też podejrzewać, że wielu krakowian zachwycających się słowami:

Hej – księżycu – ty wagancie,

Co wędrujesz miasty,

Weźmi Kraków nasz do nieba

I opraw go w gwiazdy!

nie pamięta, że wyszły one spod pióra Adama Polewki.

Kalendarium krakowskie

9 grudnia

1816 – założono krakowskie Towarzystwo Dobroczynności, które będzie „udzielać chrześcijańskim, a do gminy miasta Krakowa przynależnym obojga płci starcom niedołężnym, kalekom i do pracy niezdatnym, opieki, schronienia, wyżywienia i ubrania”.

10 grudnia

1884 – miasto wydzierżawia prawo wyrobu miodu: Bronisławowi Kocipińskiemu, Stanisławowi Wójcikiewiczowi, Abrahamowi Goldmünzowi, Hilelowi Zuckerowi i Markusowi Wolfowi na „przeciąg lat trzech”.

11 grudnia

1890 – umiera Parys Maurizio, słynny krakowski cukiernik, właściciel cukierni założonej w roku 1834 przez Gaudentego Redolfiego. Cukiernia ta – której Maurizio od roku 1868 był wyłącznym właścicielem – słynęła nie tylko z ciastek i ciast, lecz także z nalewek niezwyklej dobroci.

13 grudnia

1883 – rada miejska postanawia przeznaczyć kwotę 127 złotych reńskich i 17 centów na remont nagrobka króla Bolesława Śmiałego w Ossjaku.

14 grudnia

1506 – stopień bakałarza na uniwersytecie krakowskim uzyskuje Franciszek Skoryna, kupiecki syn rodem z Połocka. W przyszłości będzie on tłumaczem Pisma Świętego na język „ruski”, ojcem piśmiennictwa białoruskiego.

15 grudnia

1895 – w miejscowości Thalkierchen pod Monachium umiera Tomasz Pryliński, krakowski architekt, absolwent politechniki w Zurychu, autor przebudowy Sukienic, projektant kasyna wojskowego przy ulicy Zybliekiewicza.

Z podatkiem do banku

W pierwszym kwartale przyszłego roku minie termin zapłaty podatku od środków transportowych, podatku od nieruchomości, a także opłaty za użytkowanie wieczyste gruntu za rok 2011. Należności można wpłacać nie tylko w kasach Urzędu Miasta Krakowa, ale też bez dodatkowych opłat w wybranych placówkach banku Pekao S.A. oraz przez internet.

Wydział Podatków i Opłat Urzędu Miasta Krakowa przypomina o zbliżających się terminach płatności:

- podatku od środków transportowych – termin płatności do 15 lutego
- podatku od nieruchomości, podatku rolnego i leśnego – termin I raty do 15 marca
- opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu – termin płatności do 31 marca.

Wpłacając należności w placówkach banku, nie musimy wypełniać dowodu wpłaty, należy jedynie podać kasjerowi tytuł wpłaty oraz właściwy dla danej wpłaty numer rachunku bankowego. Dla decyzji ustalających zobowiązanie podatkowe wpłat należy dokonać na zamieszczony w decyzji indywidualny numer konta bankowego.

W tym roku wzorem podatku od środków transportowych oraz podatku od nieruchomości, podatku rolnego i leśnego nadawane są

indywidualne numery rachunku dotyczącego opłaty za użytkowanie wieczyste. Osoby, które zostaną do końca roku 2011 poinformowane o nadaniu indywidualnego numeru rachunku dotyczącego opłaty za użytkowanie wieczyste, proszone są o dokonywanie wpłat na ten rachunek. W przypadku braku informacji o indywidualnym rachunku bankowym, wpłat dotyczących użytkowania wieczystego należy dokonywać na dotychczasowy rachunek lub skontaktować się telefonicznie z pracownikiem UMK, dzwoniąc pod jeden z poniższych numerów telefonu:

- Dla wieczystych użytkowników Skarbu Państwa telefony: (12) 616-92-50, (12) 616-92-90, (12) 616-92-95, (12) 616-91-48.
- Dla wieczystych użytkowników Gminy Miejskiej Kraków telefony:
Nowa Huta – (12) 616-88-40, (12) 616-88-42
Śródmieście, Krowodrza, Podgórze – (12) 616-92-64, (12) 616-93-81.

• Dotychczasowy nr rachunku dla wieczystych użytkowników Skarbu Państwa: 43 1240 4722 1111 0000 4853 6055.

• Dotychczasowy nr rachunku dla wieczystych użytkowników Gminy Miejskiej Kraków dla byłych dzielnic: Śródmieście, Krowodrza i Podgórze: 64 1240 4722 1111 0000 4849 0184.

• Dotychczasowy nr rachunku dla dzielnicy Nowa Huta: 80 1240 4722 1111 0000 4857 6905.

Wykaz placówek banku Pekao S.A.:

- Śródmieście:
ul. Pijarska 1, ul. Gołębia 24, ul. Karmelicka 8, ul. Czysta 21, Rynek Główny 47, ul. Łukasiewicza 3, ul. Bajana 4, al. Pokoju 1, al. Powstania Warszawskiego 12, ul. Dunajewskiego 8, Rynek Główny 31, ul. Bracka 1a, ul. Retoryka 1, ul. Szpitalna 15, ul. Podgórska 34, ul. Wielopole 1, ul. Szeroka 22, ul. Krakowska 46.
- Krowodrza:
ul. Kazimierza Wielkiego 75, ul. Królewska 65, al. Mickiewicza 30, ul. Wrocławska 24, ul. Solskiego 1, ul. Królowej Jadwigi 146, ul. Conrada 63, ul. Zielińska 3, ul. Balicka 18a, ul. Piastowska 47.
- Podgórze:
ul. Józefińska 18, ul. Rydlówka 5, ul. Wielicka 76, ul. Wielicka 114, ul. Mały Płaszów 4, ul. Wielicka 259, ul. Wielicka 269, ul. Legionów J. Piłsudskiego 19, ul. Zakopiańska 58, ul. Kapelanka 1, ul. Gronostajowa 3, ul. Kobierzyńska 93.
- Nowa Huta:
os. Centrum B1, os. Boh. Września 39, os. Kolorowe 10, ul. Ujastek 1, os. Na Wzgórzach 32, os. Tysiąclecia 42, os. Teatralne 19, os. Wysokie 22c, os. Centrum D 7.

Spotkania edukacyjne w dzielnicach

Mieszkańcy Krakowa mogą brać udział w aktywnych formach edukacyjnych – bezpłatnych wykładach i zajęciach warsztatowych prowadzonych przez specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień. To efekt pilotażowego porozumienia o współpracy zawartego między Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie, Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Krakowa do spraw Rodziny i Polityki Społecznej oraz radami dzielnic miasta Krakowa.

Tematyka spotkań profilaktycznych realizowanych przez specjalistów z centrum profilaktyki obejmuje:

1. „Profilaktyczny dekalog” – wykład dla dorosłych. Celem wykładu jest podniesienie stanu wiedzy z obszaru profilaktyki uzależnień oraz analiza zasad i reguł sprzyjających zachowaniu dobrego zdrowia.
2. „Jak ustrzec nas i nasze dzieci przed zagrożeniami płynącymi z uzależnień” – wykład dla rodziców. Intencją organizatorów jest podniesienie stanu wiedzy z zakresu zapobiegania uzależnieniom oraz poszerzenie umiejętności wychowawczych.

3. „Wiem wszystko! Umiem żyć bezpiecznie!” – zajęcia warsztatowe dla młodzieży. Zajęcia mają służyć poszerzeniu umiejętności w dokonywaniu wyborów służących konstruktywnemu realizowaniu planów życiowych przez młodzież oraz wzmacnianiu czynników chroniących młodzież przed uzależnieniami.

Planowane działania realizowane będą we współpracy z radami dzielnic: VII – Zwierzyniec, VIII – Dębniki, X – Swoszowice, XIII – Podgórze, XIV – Czyżyny.

Zapisy dla osób zainteresowanych uczestnictwem w wykładach i zajęciach warsztatowych prowadzą:

1. Rada Dzielnic VII w siedzibie przy ul. Prusa 18 w Krakowie od poniedziałku do piątku w godzinach od 11.00 do 14.00 oraz we wtorki od godziny 16.00 do 18.00, nr tel.: (12) 421-56-66 lub pod adresem e-mail: rada@dzielnic7.krakow.pl.
2. Rada Dzielnic VIII w siedzibie przy ul. Praskiej 52 w Krakowie od wtorku do piątku w godzinach od 9.00 do 15.00, nr tel.: (12) 267-03-03

lub pod adresem e-mail: rada@dzielnic8.krakow.pl.

3. Rada Dzielnic X w siedzibie przy ul. Inicjatywy Lokalnej 5 w Krakowie – poniedziałek od godziny 10.30 do 15.30, od wtorku do piątku w godzinach od 9.00 do 14.00, nr tel.: (12) 264-92-03 lub pod adresem e-mail: rada@dzielnic10.krakow.pl.
  4. Rada Dzielnic XIII w siedzibie przy ul. Rynek Podgórski 1 w Krakowie – poniedziałek od godziny 10.00 do 16.00, od wtorku do piątku w godzinach od 9.00 do 15.00, nr tel.: (12) 656-62-25 lub pod adresem e-mail: rada@dzielnic13.krakow.pl.
  5. Rada Dzielnic XIV w siedzibie przy os. Dywizjonu 303 nr 34 w Krakowie – poniedziałek od godziny 12.00 do 17.00, wtorek od 14.00 do 17.00, środa od 12.00 do 16.00, czwartek od 11.00 do 16.00, nr tel.: (12) 647-61-64 lub pod adresem e-mail: rada@dzielnic14.krakow.pl.
- Termin realizacji zajęć zostanie ustalony po zapisaniu grupy minimum 15 osób w każdej z dzielnic.

DZIEŃ OTWARTY OPERY 10 XII 2011 KRAKOWSKIEJ

OTWARTA PRÓBA „HALKI” S. MONIUSZKI*

10.00 – 11.30 Duża Scena

OTWARTA LEKCJA ŚPIEWU Z UDZIAŁEM WIDZÓW*

10.30, 12.00, 16.00 Sala Prób (IV piętro)

OTWARTA PRÓBA STUDIA BALETOWEGO OPERY KRAKOWSKIEJ*

12.00 Sala Kameralna (IV piętro)

Po próbie możliwość uzyskania informacji o pracy i zapisach do Studia Baletowego Opery Krakowskiej

OTWARTA PRÓBA CHÓRU DZIECIĘCEGO OPERY KRAKOWSKIEJ*

13.30 Sala Prób (IV piętro)

SPOTKANIE Z MARIUSZEM KWIETNIEM*

SOLISTĄ METROPOLITAN OPERA

14.00 Sala Kameralna (IV piętro)

SPOTKANIE Z REALIZATORAMI „HALKI” S. MONIUSZKI*

17.00 Sala Kameralna (IV piętro)

ZWIEDZANIE ZAPLECZA OPERY *

wyłącznie w zorganizowanych grupach

10.00, 12.00, 13.00, 16.00, 17.00

Miejsce spotkania grup: Hol kasowy

WYSTAWA KOSTIUMÓW MAGDALENY TESŁAWSKIEJ

10.00 - 18.00 Antresola

warsztaty plastyczne dla dzieci

10.00 - 18.00 Foyer

operowy aneks kinowy

10.00 - 18.00 Hol kasowy

kawiarnia operowa

10.00 - 18.00 Antresola

* za okazaniem wejściówki

Koncerty Karnawałowe

7.01. Muzyka, karnawał i śpiew

21.01. Powróćmy jak za dawnych lat...

21.02. Wieczór na kilku tenorów i orkiestrę

2012

OPERA KRAKOWSKA ul. Lubicz 48, 31-512 Kraków. Rezerwacja: tel. +48 12 296 62 62 (63)

www.opera.krakow.pl

Mecenas Opery Krakowskiej

KRAKÓW
AIRPORT

Patroni medialni

Opera Krakowska
instytucja kultury
Województwa
Małopolskiego

Sponsorzy

Już po raz drugi

KRAKÓW
pod choinkę

WYBIERZ GWIAZDKOWY PREZENT

Z NAJWYKSZEJ PÓŁKI!

KUP W PREZENCIE ŚWIĄTECZNYM W SPECJALNEJ CENIE:

KARNETY NA FESTIWALE MISTERIA PASCHALIA I SACRUM PROFANUM

PŁYTY I KSIĄZKI WYDANE PRZEZ KRAKOWSKIE BIURO FESTIWALOWE

Wejdź na profil **KBF** na **allegro**

lub przyjdź do jednego z trzech punktów sieci informacji miejskiej InfoKraków:

ul. św Jana 2, Pawilon Wyspiańskiego (pl. Wszystkich Świętych 2)

i Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego (ul. Powiśle 11).

Uwaga: ilość promocyjnych karnetów i wydawnictw jest ograniczona.

Wiecej: www.biurofestiwalowe.pl

